

Aprobată în ediția VII-a cu rezoluția ministerială de sub Nr. 131332/1912, cu decusul ven. consistor aradan sub Nr. 3830/1912, acelu caransebeșan de sub Nr. 7384/1912 și acelu oradan de sub Nr. 2514/1912 pentru școlile cu limba de propunere română.

CARTE DE CETIRE

PENTRU ELEVII ȘI ELEVELE

CLASEI A III-a PRIMARE

întocmită după noul plan de învățământ

de

IULIU VUIA

ÎNV.-DIRECTOR ȘCOLAR.

Cu mai multe ilustrațiuni.

Ediția VII.

A R A D, 1912.

Tiparul tipografiei diecezane gr.-or. române.
Editura autorului.

Prețul 60 fileri.

Aprobată în ediția VII-a cu rezoluția ministerială de sub Nr. 131332/1912, cu decusul ven. consistor aradan sub Nr. 3830/1912, acelu caransebeșan de sub Nr. 7384/1912 și acelu oradan de sub Nr. 2514/1912 pentru școlile cu limba de propunere română.

CARTE DE CETIRE

PENTRU ELEVII ȘI ELEVELE

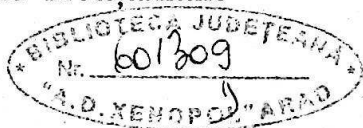
CLASEI A III-a PRIMARE

întocmită după noul plan de învățământ

de

IULIU VUIA

ÎNV.-DIRECTOR ȘCOLAR.

Cu mai multe ilustrațiuni.

Ediția a VII.

ARAD, 1912.

Tiparul Tipografiei diecezane gr.-or rom.

Editura autorului.

Prețul 60 fileri.

Anul al treilea.

I. Istorioare morale.

I. Împărate ceresc.

Împărate ceresc, Mângăitorule, Duhul adevărului, carele pretutindenea ești și toate le plinești, vistierul bunătăților și dătorule de viață: Vino și Te sălășluiește întru noi, și ne curățește pre noi de toată spurcăciunea și mântuiește bunule sufletele noastre !

2. O soră, care se jertfește pentru fratele cel mai mic.

Într'un oraș mare trăia odată o familie săracă, dar mulțămită. Tatăl era meseriaș și muncea să-și țină casa, iar mama se îngrijea de cei doi copii ai săi: o fetiță de zece ani și un băiețel de cinci ani.

Într'o zi mama își trimise fetița în târg să cumpere poame. Fetița își luă și frățiorul de mână. Când să treacă pe o stradă mai lată, iată o trăsură venind în fuga mare spre ei. Biata fetiță, când a văzut primejdia, și-a pus toate puterile, să tragă pe băiat dinaintea carilor. Dar în zadar, căci băiatul căzu jos și n'a mai fost chip să-l ridice.

Toată lumea credea, că copilul e pierdut și că fetița va încerca să scape cel puțin ea de moarte.

Dar lumea s'a înșelat. Fetița s'a aruncat peste frățiorul său, cercând să'l apere cu corpul său de copitele cailor și de roțile trăsुरii.

Dumnezeu a făcut și de astădată 'o minune. Trăsura a trecut ca un fulger peste cei doi copii. Băiatul a scăpat neatins. Fetița s'a ales cu o rană mai grea la picior, dar cu ajutorul lui Dumnezeu într'o lună s'a făcut și ea sănătoasă.

3. Hai la școală.

*M'am sculat de dimineată,
M'am spălat, m'am îmbrăcat
Și din suflet m'am rugat,
Să-mi dea Dumnezeu vieță,
Sănătate și noroc!*

*Mama mi-a dat de mâncare.
N'am nici foame, n'am nici somn.
Dac'aș fi acum om mare,
Aș lucra fără 'ncetare,
Stând frumos aici pe loc.*

*Dar sunt copilaș și'n școală
Mult și multe-am de 'nvățat.
Leneș nu-s, nici răsfățat.
Nu voiu mintea să-mi stea goală,
Hai la școală nu la joc!*

4. O judecată dreaptă.

Un sătean se duse în pădure și-și tăie lemne pentru foc. Luându-le în spinare, plecă spre casă pe o potecută îngustă. Înainte-i mergea un om bine îmbrăcat. „Fă-mi loc, boierule!” îi strigă săteanue. Acesta își zicea în sine: „Să-i fac loc? Asta nu si

poate ! Îmi voiu ține calea, căci nu de geaba sunt boier, iar el țăran !” Și nu-l ascultă. Țăranul își urmă drumul și, ajungându-l cu lemnul în haina-i cea scumpă, i-o spintecă în mai multe locuri. Pentru aceasta boierul chemă pe sătean la judecată și-i ceru 100 de coroane despăgubire.

La ziua înfățișării, judecătorul îi puse săteanului mai multe întrebări. Acesta nu-i răspunse de loc.

— „E mut”, zise judecătorul. Nu-l pot osândi”.

— „Nu, Domnule judecător, îți poate vorbi, căci l-am auzit eu, când mi-a zis: „Ferește-te, boierule !”

„A ! va să zică ți-a spus să te dai în lături, l-ai auzit și nu te-ai dat. Atunci n'am ce-ți face. El nu putea să-ți facă loc, fiindcă sarcina din spate-i era prea grea. Dreptatea i-o dau săteanului”.

5. Urmările beției și a leneviei.

Costică, elev în clasa IV primară, simția mare bucurie, că sosise ziua bunicului său. El fu singurul dintr'ai familiei, care plecă împreună cu tatăl său, ca să-l felicite.

Pentru a scurta drumul, ei apucară prin fața prăvăliei vecine. Casele și locuitorii străzilor pe unde treceau îngroziră pe Costică. El spuse tatălui său, că, din cele ce-a învățat la obiectul geografiei, nu și-ar fi putut închipui că o parte a țării poate fi așa de urâtă. Apoi adăogă că, din multele istorisiri învățate la obiectul religiei și al istoriei, în nici una nu i-s'a înfățișat o stare așa de tristă, ca la acești locuitori.

Tatăl explică lui Costică, cum, din cauza *murdăriei* peste măsură, aceasta parte a orașului a devenit cea mai urâtă. „În acele case păraginite,” zise tatăl său, „e cuibul *sărăciei*, al *mizeriei*, al *lăcomiei*, al

hoției, al *necurăteniei* și al *râiei*. Altă dată acești locuitori erau dedați *meseriei* celei mai de frunte. Astăzi însă, din cauza *beției* și a *leneviei*, au ajuns precum îi vezi. Legătura *prieteniei* dintre ei și ceilalți oameni s'a rupt. Lumea fuge de ei ca de o figură a *dihaniei* celei mai urâte. Privește chipul femeii rezemate de colțul cutiei de scrisori ! Seamănă cu al stafiei celei mai infricoșate.

Tot vorbind ei despre acești locuitori, ajunseră pe neașteptate la casa bunicului. Acesta-i primi cu zâmbetul *bucuriei* și al *veseliei*. Costică îi povesti tot ce văzuse. Bunicul apoi îl povățui ca să se ferească de vițiul *beției* și al *leneviei*, dacă vrea să trăiască fericit.

6. Rugăciune.

Înainte de mâncare.

Mâncă-vor săracii și se vor sătura, și vor lăuda pe Domnul, cei ce caută spre dânsul, vii vor fi inimile lor în veacul veacului.

După mâncare.

Mulțămim Ție Cristoase Dumnezeuul nostru, că ne-ai săturat pe noi de bunătățile tale cele pământești. Nu ne lăsa lipsiți nici de cereasca ta împărție, ci precum în mijlocul învățăcelor tăi ai venit Mântuitorule, pace dându-le lor, vino și la noi și ne mântuește.

7. Iubirea de patrie.

Eră timpul războaielor crunte, purtate de Turci contra patriei noastre. Un pașă turcesc rătăcise cu oastea sa prin munți, și nu cunoștea calea mai

scurtă, care duce la drumul de țară ; pe unde avea să meargă, ca să se întâlnească cu mulțimea oștilor turcești.

O companie de Turci a prins un țăran și ducându-l înaintea pașei, i-au cerut, să le arate calea. „Ferească Dumnezeu ! aceasta nu o fac“, răspunse țăranul. Înzădar i-au făgăduit bani mulți, el nu s'a învoit. „Te voiu împușcă dacă nu ne arăți calea“, îi zise pașa. „Mai bine mor ca supus credincios al patriei mele, decât să trăiesc ca vânzător al ei“, a răspuns bravul țăran. „Să trăiești cetățean credincios“, îi zise pașa, „mergi la vatra ta, tu ești un fiu vrednic al țării tale !“

8. Vie împărăția ta.

În Satul-Nou trăia un om harnic și cu frica lui Dumnezeu, anume Ionel Bradu. El avea o spuză de copii, dintre cari Ilie, cel mai mare băiat, era foarte blând și n'ar fi supărat pe nimeni pentru nimic în lume. El *iubea dreptatea și adevărul, ocolia* pe cei nedrepti și se feriă de certuri și răzbunări. Când se iviau neînțelegeri între frații săi, el *veniă* numai decât și-i împacă. La școală toți școlarii îl iubiau, fiindcă el povățuia numai la bine. Învățătorul îl da ca pildă școlarilor și acestia se *siliau* să fie ca Ilie.

Într'o zi, învățătorul *vorbiă* școlarilor de împărăția cerurilor și le spuneă că acolo *vor trăi* în veci numai cei ce *vor iubi* dreptatea și adevărul, cei ce *vor ocoli* pe cei nedrepti și se *vor feri* de rele.

Toți școlarii priviau în acest timp pe Ilie.

9. Calul furat.

Unui căruțaș i se fură într-o noapte un cal. După multe căutări zădarnice, se hotărî să-și cum-pere altul. Cu gândul acesta, el porni la târg. Căutând încoace și încolo printre caii aduși spre vânzare, zări unul pe care-l cunoscî îndată că este al său. Căruțașul îl apucă de căpăstru și zise : „Acesta e chiar calul meu !“ Vânzătorul îi răspunse însă foarte liniștit : „Te înșeli, omule, eu îl cresc de când eră mic ; poate că-l semuești cu al tău“.

Căruțașul atunci, punând mâinile pe ochii calului, zise : „Dacă l-ai crescut de când eră mic, spune la care ochiu are albeață ?“

Hoțul, zăpăcit de asemenea întrebare, răspunse : „La ochiul drept“.

„Nu-i adevărat“, zise căruțașul, luând mâna de pe acel ochiu și arătând celor de față, că n'are albeață.

— „A, da“, răspunse hoțul, „m'am pripit; la ochiul stîng am vrut să zic“.

Atunci căruțașul, luând mâna și de pe celalalt ochiu, zise : „Acum nu mai încape îndoală că ești un hoț. Vedeți, oameni buni, calul nu e bolnav de nici un ochiu“.

„Te-ai prins, te-ai prins“, strigară deodată cei de față rîzînd cu hohot. Hoțul nu mai putu să zică nimic.

Căruțașul, fără să stea mult la gânduri, își luă calul, iar pe hoț îl dete pe mâna comisarului, care-l arestă îndată.

10. Apa care arde.

Într'un sat eră odată un băiat. El aveă obiceiul că fură orice-i veniă la îndemână.

Într'o zi, furând câteva bucăți de var nestins, le ascunse în sân, sub cămașe. Ceva mai departe se întâlni cu un prieten, care ducea doi cai la scăldat. Numaidecât tânărul hoț încălecă și el pe calul lăturaș, apoi o luară amândoi într'o goană spre gâră. La mijlocul gârlei însă, calul se poticni de-o piatră și micuțul hoț căzù peste cap în apă. El înotă o bucată, dar d'odată începù a strigă înfricoșat : „Ajutor ! Ajutor ! Mă arde apa !“ Oamenii depe mal credeau că glumește.

Însfârșit isbuti să iasă la mal. Atunci oamenii văzură că el nu glumise. Varul nestins, dând de apă, se înfierbântase și îi arse se nu numai cămașa, ci și pielea. Eră numai o rană pe piept și pe la mijloc.

*Dacă te-ai deprins să furi,
Multe rele ai să'nduri.*

11. Zilele de toamnă.

<i>Ieri vedeam pe luncă flori,</i>	<i>Azi e frig și nori și vânt,</i>
<i>Mândri fluturi sburători,</i>	<i>Frunzele cad la pământ ;</i>
<i>Și vedeam sburând albine ,</i>	<i>Florile stau supărate,</i>
<i>Ieri eră și cald și bine.</i>	<i>Veștejesc de brumă toate.</i>

*Ieri eră frumos pe-afară,
Ca 'ntr'o caldă zi de vară ;
Azi e iarnă pe pământ,
Vremea-i rea și bate vânt.*

12. Cum să-ți fiu recunoscător ?

Un moșneag se ducea odată la moară cu un sac de bucate. Asinul, pe care se află sacul, se poticni și sacul căzu jos de pe asin. Bietul moșneag nu știă ce să facă ; singur nu putea ridica sacul pe asin, în drum încă nu-l putea lăsa, și să se întoarcă în sat, ca să cheme pe cineva într'ajutor nu-i venea la socoteală. Stă pe loc și privia înainte și îndărăt. Pe drum venia călare pe un cal frumos un domn îmbrăcat în haine scumpe. Bătrânul nu îndrăznia să-l roage, ca să-i sară într'ajutor. Călărețul înse înțelesese, ce este de făcut. El se dete jos de pe cal, fără ca să fie rugat, și ajută bătrânului, ca să pună sacul pe asin. Bietul moșneag nu știă, cum să-i mulțumească ; își luă pălăria de pe cap și mulțumind frumos zise :

„Cum să-ți fiu recunoscător pentru aceasta binefacere ?“

„Foarte ușor“, răspunse nobilul domn ; „Dacă află pe cineva în asemenea năcaz, cugetă că sunt eu, și ajută-i, precum ți-am ajutat și eu ție. Atunci îmi vei fi recunoscător“.

13. Împăratul Constantin.

Împăratul Constantin ascultă odată mai multe ceasuri cuvântul lui Dumnezeu stând în picioare. Un episcop se duse la dânsul și-l rugă să șadă. Împăratul îi răspunse, că nu se cuvine să asculte sfaturile și poruncile celui mai mare domn al cerului și al pământului șezând, ci stând în picioare.

14. Patria.

Țara în care ne-am născut și am crescut, este *patria* noastră. Scumpa noastră patrie este Ungaria. Cuvântul patrie este *sfânt ca însași Dumnezeu*, căci aici ne-am născut, pe acest pământ am văzut cele dintâi raze de lumină, am rostit cele dintâi cuvinte, aici ne-am petrecut zilele dulci ale tineretelor și de fiecare loc ne leagă cele mai dulci și scumpe aduceri aminte.

În sânul acestui pământ zac osămintele *scumpe* ale părinților și fraților noștri, a căror pomenire ni este atât de plăcută.

Acest pământ binecuvântat de Dumnezeu ne dă atâtea bunătăți. El ne este atât de *scump și sfânt*, căci este udat cu sângele părinților și a strămoșilor noștri, cari l-au apărat cu vitejie de năvălirile inamicilor.

Românul s'a legat totdeauna cu deosebită dragoste de glia pământului străbun, el nu-și părăsește patria; el astfel cântă iubirea de patrie:

*„Fie pânea cât de rea
Tot mai bine'n țara mea“.*

Tot cetățeanul are sfânta datorință ași iubi cu credință patria, a fi cu supunere legilor și cârmuitorilor țării, ași plăti la timp dările, iar în timp de primejdie ași da și viața pentru patrie.

15. Patria.

*Ca mama bună pe ai săi fii,
Tu patrie ne ocrotești,
Ca mama pentru ai săi copii,
Așa de scumpă tu ne ești.*

*De dușmani teamă n'avea dară,
La glasul tău sărim și 'n foc!
O, deie-ți cel sfânt, mândră țară,
Puteri ne'nvinse și noroc!*

*Cu steagu 'n mână să pășești
Tot spre mărire și lumină,
Sub scutul tău s'adăpostești
Pe fiii, cari ți-se închină.*

16. Solomon.

După moartea lui David rămase rege al Israelilor fiul său Solomon. Acesta era un băiat foarte așezat și bun la Dumnezeu. De aceea i s'a arătat Dumnezeu și i-a zis: „Cere dela mine ce vei vrea și eu îți voiu da“, Solomon se rugă: „Doamne, fiindcă m'ai rânduit să fiu rege peste poporul israelit, dă-mi înțelepciune ca să pot domni cu dreptate și pricepere“. Această cerere plăcu lui Dumnezeu și îi răspunse: „Fiindcă nu te-ai lăcomit să ceri bogății și măriri, iată îți dăruiesc multă înțelepciune, vieață lungă și bogății“.

Iată cât de priceput a făcut Solomon o judecată:

Odată veni ră înaintea lui Solomon două femei; una zise: „Măria-ta, eu și cu femeia asta trăim în aceeaș casă. Amândouă avem câte un băiat mic, de țată. Astă noapte femeia asta și-a găsit copilul mort lângă ea; cine știe cum s'a întors, în somn, și a strivit copilul. Dacă a văzut așa, mi-a luat binișor copilul meu din leagăn și în locul lui a pus pe cel mort al ei“. Cealaltă femeie răspunse: „Nu Măria-ta! Copilul cel viu este al meu, îl cunosc bine! Femeia aceasta și-a omorât copilul sub ea, nu eu!“

Solomon chemă un soldat și îi porunci: „Scoate sabia și taie copilul cel viu drept în două: jumătate dă-l femeii ăstia, iar jumătate dă-l celeilalte, ca să isprăvim pricina“. Mama cea neadevărată zise: „Las' să-l taie mai bine, ca să nu fie nici al meu nici al tău!“ Mama cea adevărată căzù în genunchi și strigă:

— „Nu, Măria-ta ! Nu-l tăia! Mai bine dați-l femeii aceștia decât să-l taie !“ Solomon cunoscù atunci care e mama cea adevărată și îi dete copilul, iar pe cealaltă o pedepsi.

Solomon zidi în Ierusalim templul cel mare plin cu podoabe bogate și cu lucruri sfinte. Acolo a așezat tablele legii și mergea în toate zilele de se ruga.

Solomon eră așa de înțelept și de vestit, că în mărețul său palat venia lume de pe lume chiar din țări depărtate, ca să-l vadă, să-l audă vorbind ori să-i ceară sfaturi.

După Solomon Izraeliții n'au mai avut nici un rege cum se cade și țara lor le-a ajuns rău de tot.

17. Nu te jucă cu focul.

Teodor aveà urîtul obicei, să ia în mână tăciuni aprinși și să-i învârtască pe dinaintea sobei, prin tindă și chiar prin curte. Râdea și făcea mare chef, când vedeà cum scăpărau scânteile.

Într'una din zile, pe când părinții lui lipsiau de acasă, Teodor luă un tăciune și ca de obicei începù să-l învârtască prin curte. O scânteie mai mare sbură pe acoperișul casei, care eră de paie. Paiele se aprinseră și, în câteva minute, toată casa eră cuprinsă de flacări. Lumea aleargă din toate

părțile și veni să dea ajutor. Toți aduceau donițe cu apă, ca să stingă focul. Dar ce puteau să mai facă, când toată casa era cuprinsă de flăcări! Toată ardea de sus până jos.

Peste un ceas, casa fu prefăcută în cenușă. Părinții lui Teodor nu mai aveau acum unde să se adăpostească. Când veniră și văzură în ce sărăcie i-a adus fiul lor, sărmanii de ei începură să plângă și să se vaiete. Din oameni cu stare, ei ajunseseră săraci lipiți pământului.

18. Hoțul cel fioros.

Într'un sat era un țăran foarte bogat. El avea mai multe mii de lei într'o ladă. Lada aceasta era așezată lângă patul său. Lângă pat el mai ținea și o pușcă, totdeauna încărcată, fiindcă îi era frică de hoți.

Într'o noapte, țăranul deșteptându-se din somn, auzi un sgomot. I se părea că umblă cineva foarte încet prin odaie.

„Hoții“, își zise țăranul. Apoi sări din pat, luă pușca'n mână și strigă :

— „Plecați, hoților ori vă împușc“!... Atunci se făcu liniște în odaie. Nimic nu se mișcă, numai ceasul din părete bătea regulat *tic, tac, tic, tac*!..

Odaia era luminată puțin de lumina lunii, care intră pe fereastră. Deodată țăranul zări într'un colț al odăii două lumini strălucitoare. Dar tot atunci auzi un glas de pisică : „*Miau! Miau! Miau!*“ Țăranul pricepă atunci totul.

Supărat, puse pușca la o parte și se culcă iarăși în pat.

19. Nicu.

Nicu iese pe porțiță
 Binișor din grădiniță.
 Tatăl său din casă-l vede
 Și 'nainte-i se repede.

— „Da? la viață te-ai uitat?
 „Și din struguri n'ai luat?
 — „Nu!“ „Da'n buzunar.. ce ai?“
 „Struguri! verzil necopt! așă-i?“

— „Măi băiete vino'ncoace... Prins, biet, cu ocaua mică,
 „Strugurii până s'or coace. Nicu n'are ce să zică.
 „Cum vorbirăm?... ai uitat? Stă cu capu'n jos plecat.
 „Ce poruncă ieri ți-am dat? Amărit și rușinat.

„Ca să nu'ndrăsnești cumva El furase și-a mințit.
 „In grădin'a mai întră!.. Tatăl său l-a dojenit.—
 „Ce-ai cătat în grădiniță?“ Nicu e de-atunci cu minte;
 — „M'am uitat numai la viață“. Nu mai fură, nici nu minte.

20. Primirea legii.

După multe și mari osteneli, Israelii ajunseră
 înt'o zi la poalele unui munte care se numia *Sinai*.
 Acolo se opriră. Moisi se urcă pe vârful muntelui
 și aduse poporului poruncile sau legea lui Dumnezeu,
 scrise pe două table de piatră. Aceste porunci sfinte,
 pe cari le păzim și noi creștinii, sunt următoarele:

1. Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, să nu aibi
 alți Dumnezei afară de mine!

2. Să nu-ți faci chip cioplit, nici asămănarea
 vreunui lucru din câte sunt sus, în cer, și jos, pe
 pământ, în apă sau sub pământ! Să nu te închini
 lor, nici să servești lor!

3. Să nu iei în deșert numele Domnului Du-
 mnezeului tău!

4. Adu-ți aminte de ziua Domnului, ca să o
 sfințești. Șase zile să lucrezi, iar a șaptea s'o serbezi!

5. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca
 să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți pe pământ!

6. Să nu ucizi!
7. Să nu faci fapte rușinoase!
8. Să nu furi!
9. Să nu mărturisești strâmb împotriva aproape-
lului tău!
10. Să nu poțestești nici un lucru ce este al a-
proapelui tău!

Toate aceste porunci poartă numirea de *Decalog*.
Voința lui Dumnezeu este arătată în aceste
zece porunci, pe cari toți oamenii trebuie să le
împlinească.

21. Eu nu pot să mint.

Unui băiat îi dăduse cineva un topor mic.
Băiatul eră foarte vesel și dădea cu toporul unde
nemereă; dar nemereă câteodată unde nu eră bine.
Intrând și în grădină, cu toporul pe umăr, el își
zise: „Vroiu acuma să fiu un harnic tăietor de
lemn”. Se apucă deci și tăie nucșorul cel mai fru-
mos al tatălui său.

A doua zi veni tatăl în grădină și, când își
văzu frumosul pomișor culcat la pământ, se întristă
și se necăji foarte tare.

— „Cine-a făcut aceasta”, strigă el, are să
mi-o plătească scump!”

Băiatul stătea îndosît după gard și se făcuse
roșu ca focul.

Rău! gândiă el; dar, dacă voiu tăcea, voiu fi
un mincinos, și *eu nu pot să mint*. Merse deci iute
în grădină la tatăl său și zise: „Tată, eu am tăiat
pomișorul; am făcut rău, iartă-mă!”

Tatăl se uită atunci mirat la băiatul său, dar
nu mai era mânios.

Băiatul acela ajunsese mai târziu om mare, și
vieața lui a urît minciuna.

22. Moșierul și vrăbiile.

Un moșier aveă o grădină frumoasă. Lui îi plăceau grozav de mult cireșele și deaceea, în grădina lui, sădise o mulțime de cireși.

Gustoase erau cireșele pentru omul nostru, dar mai gustoase erau, se vede pentru vrăbii, căci, cât eră ziulica de mare, ele nu fugiau din cireși. În fiecare coșuleț de cireșe, moșierul găsiă câte un pumn din ele ciugulite. Atunci, supărat foc, se hotărî să stârpească toate vrăbiile din grădina lui.

Primăvara viitoare, el puse un pândar în grădină. Acesta, cum vedeă vrăbii prin cireși, le ochiă cu pușca și pe unele le speria, pe altele le trântiă la pământ. Într'o lună de zile nu se mai zăriă picior de vrabie prin grădină.

Ce credeți că s'a întâmplat? Vara viitoare, în loc de cireșe, nu se vedeau în pomi nici măcar frunze. Omizile, rămase acum stăpâne pe grădină, prăpădiseră tot.

Atunci văzù moșierul cât de folositoare sunt vrăbiile. De aici încolo, el le lăsă în pace, căci văzuse că paguba ce o fac, este neînsemnată pe lângă folosul ce aduc.

23. Bătrânul și copiii.

*Cu părul alb ca de zăpadă,
Un biet bătrân treceă pe stradă,
Slăbit de ani, de griji pierdut,
Sărmanul om el a căzut
În stradă jos.*

*L-a părăsit puterea toată.
Copiii s'adunară roată
Pe lângă el, și toți de-arândul
Râdeau de el răutăcios,
Batjocorindu-l.*

*Dar eu n'am râs, n'am râs deloc.
Copilul, care-și bate joc
De cei bătrâni, ce minte are?
E vrednic el să crească mare?
E vrednic el de ce-i acù!
Nu-i vrednic, nu!*

24. Șoarecele și broasca.

Un șoricel ajunsese odată la malul unei ape și nu știă cum să facă, cum să dreagă, ca să treacă dincolo. El întâlnește la mal o broască, și aflând că e meșteră la plutire, să rugă de dânsa frumusețea, ca să-i facă această slujbă.

Broasca, șireată și rea, îi răspunde numai de câț: — „Cum nu dragul meu șoricel! Uite, dumniata să-ți legi piciorașul cu o ață de piciorul meu, și eu te voiu trece dincolo înnot“.

Așa făcând bietul șoricel; dar broasca, îndată ce sări în apă, se și dete afund. P'aci p'aci eră să se înnece șoarecele, căci ața îl trăgea tot mai adânc în apă.

Pe când se sbătea și se luptă cu moartea, iată că trece pe acolo o barză mare, cu ciocul lung. Barza zărește pe șoarece, dând din picioare pe luciul apei; îl înhăță în cioc și sboară înainte. Dar ața trage afară din apă și pe broască, și barza îi mânâncă pe amândoi.

Nu face altuia rău, căci răul te ajunge și pe tine!

25. Să nu-ți bați joc de săraci.

Marin întâlni odată pe stradă un biet bătrân olog, care deabiă mergea sprijinit în cârjă. Ologul întindea pălăria și, când cine-vă îi aruncă vreun gologan, mulțămia frumos. Lui Marin îi veni în gând s'arunce o mână de petricele în pălăria bietului cerșitor. Când văzù că săracul nu zice nimic, îi mai dete și peste mână, de-i trânti pălăria jos.

Tatăl lui Marin zări toate acestea dela fereastră. El chemă pe cerșitor la vremea prânzului și-l pofti la masă, dându-i chiar locul lui Marin. Pe Marin îl puse să mănânce de o parte și în loc de pâine îi dete o piatră mare, fiindcă și dânsul aruncase pietri în pălăria săracului. Marin începù să plângă; îi părea acum rău de cele ce făcuse. Cerșitorului i-se făcù milă de dânsul și se rugă de tatăl lui Marin, să-l ierte. Acesta se înduplecă, însă îl puse să mănânce lângă cerșitorul de care-și râsese.

Deaci încolo, Marin miluia totdeauna pe nefericiții sărmani.

26. Fericiți sunt cei ce cred în Dumnezeu!

*Ce bine-i Doamne sfinte, ce bine-i s'am credință,
Să cred în Tine, Doamne, să știu că ți's copil
Și să Te văd în ceruri încins în biruință,
Încunjurat de îngeri, și Ție să mă 'nchin!*

*Ce bine-i a ști Doamne, că Tu ne ești părinte,
Că ne iubești fierbinte, că 'n veci Tu ești cu noi!
Acela care crede în Tine, Doamne sfinte,
Găsește 'n totdeauna scăpare la nevoi!*

*O Doamne sfinte fă-mă, să-ți port în veci credință,
S'ascult a Ta poruncă și Ție să mă 'nchin
Și să Te știu în ceruri încins în biruință,
Privind cu îndurare l'al tău supus copil!*

27. Credințe deșerte.

Într'o comună, a cărei locuitori n'au purtat din destul grijă de curățenia comunei, s'a lăsat un morbid lipicios. Oamenii muriau zi de zi, așa că în frica și nepriceperea lor, babele începuseră a născoci fel de fel de faime, ba că Ion al șchiopului care murise cu un an înainte, s'a făcut muroni (strigoiu) și vine să prăpădească satul.

Înzădar le spunea preotul și învățătorul că aceea nu-i adevărat, că e o credință deșartă și că pricina boalei este necurătenia cea mare ce eră pe strade, în curțile și casele oamenilor și deosebi apa cea clocită din mulțimea bălților din jurul comunei. Dar toate erau zădărnice, căci poporul ușor crezător ținea morțiș că strigoii e pricina, căci le spusese păzitorul cimitirului, că Ion al șchiopului deși eră mort de un an, totuși nu putrezise. Pentru a vedea înșiși, într'o noapte au desgropat sătenii pe Ion al șchiopului. Și câtă spaimă i-a cuprins când au văzut, că într'adevăr mortul nu putrezise. În frica lor au înfipt în corpul mortului un fier ascuțit, ca să nu se mai scoale. Dar zădarnică a fost și încercarea aceea, oamenii picau ca muștele.

Văzând preotul că nu-i poate lumina, a trimis după medicul cercual, carele venind și cercetând mormântul strigoiiului presupus, a aflat, că în pământul cel gras unde a fost înmormântat se află multă pucioasă, care topindu-se, are puterea de a păstră timp mai îndelungat corpurile omenesti.

Abia atunci au înțeles oamenii care e adevărata pricină a boalei și grijind de curățenia caselor și a curților lor, boala încetase.

Iată unde duce *prostia și credința deșartă*. Dacă oamenii ar fi ascultat de povețele medicului și ar fi îngrijit la timp de curățenie, mulți nu muriau cu zile, după cum cu drept cuvânt zice poporul.

28. Cinstea răsplătită.

Tincuța eră fiica unei croitorese sărmâne.

Într'o zi, Tincuța găsi în grădinița lor un ou proaspăt. Ea îl luă și îl duse mamei sale. Aceasta însă îi zise:

— „Fiica mea, noi n'avem găini și prin urmare oul nu e al nostru. Găinele vecinei au sărit la noi și de sigur ele trebuie să-l fi ouat. Du-te de i-l dă !”

Tincuța alergă și dete vecinei oul. Aceasta îl primî, o mângăie și o lăudă.

— „Tu ești o fetiță cinstită și meriți răsplată !” îi zise dânsa.

Buna vecină puse oul subț o cloșcă. Peste trei săptămâni, un puișor frumos ieși din ghioace. După ce se făcù mărișor, ea îl luă și-l dete Tincuței, zicându-i:

— „Uite, copila mea, puișorul acesta a ieșit din oul pe care mi l-ai adus tu !”

Ce bucurie mare pe Tincuța ! Ea mulțumî bunei vecine și alergă cu puișorul acasă. Îi dete de-mîncare și îl îngriji mult. Peste puțin puișorul ajunsese găină. Găina făcù ouă și în urmă le cloci.

Tincuța are astăzi 15 găini cari fac ouă. Ea vinde ouăle în târg. Cu banii de pe ele, ajută pe sârmana ei mamă. Ele trăesc acum mai cu înlesnire și mai mulțumite.

* * *

*Cinstea omului se răsplătește totdeauna.
Copile, fii și tu totdeauna cinstit.*

29. Urmările lăcomiei.

N'am mai văzut băiat poftitor și lacom ca Nicolae. La școală el eră băiat silitor și se purtă bine. Numai lăcomia îl strică. Dacă vedeă undeva mere

sau alte fructe îi lăsă gura apă după ele, și nu se mulțumiă cu 2 sau trei.

Tatăl lui Nicolae avea o grădină foarte frumoasă. În grădină avea fel de fel de meri. Tatăl, știindu-l pe Nicolae foarte poftitor și nerăbdător, îi spunea adese, să nu cumva să mănânce mere necoapte, c'o să se bolnăvească.

Nicolae ar fi vrut să asculte de sfatul tatălui său, dar prea erau în cale merele. De câte ori ieșea din casă sau umblă prin curte, dedea cu ochii tot de ele.

Într-o zi nu mai putu răbda. În lipsa tatălui și a mamei, își umplu sinul cu mere necoapte și începuse să mănânce foarte mulțumit.

Nu trecu mult și unde-l apucă pe Nicolae o durere groaznică de stomac. Se svârcolea bietul băiat de credeai că moare.

Între acestea sosește și mamă-sa dela muncă. Găsindu-l văietându-se așa de rău, se speria și-l întrebă ce are.

El îi mărturisi ce făcuse și mama sa îngrijată trimise numaidecât după un doctor.

Abia după câteva zile de căutare se făcu Nicolae sănătos.

Mama sa, care-l îngrijise tot timpul, îi zise, după ce se făcu bine :

„Bagă de seamă, dragul meu, să nu mai mănânci poame necoapte, că pați ce-ai pățit acum !”

30. Iov.

Iov a fost omul cel mai credincios și mai bun la Dumnezeu, din vremea veche. De aceia și Dumnezeu l-a dăruit cu toate bunătățile din lume.

Iov avea trei fete și șapte băieți, toți cuminți, vrednici și ascultători. Iov era mândru de copiii săi și zicea: „Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dăruit copii tot unu și unu !

Iov avea casă mare și frumoasă și moșie cât putea cuprinde cu ochii. El mulțumea lui Dumnezeu pentru toate câte avea.

Turmele lui Iov erau așa de mari că umpleau câmpiile și dealurile, când porniau la pășune. El avea 7000 de oi, 3000 de cămile, 500 boi de jug, 500 asini și mulțime de servitori. Iov spunea: „Tot ce am, Dumnezeu mi le-a dat; fie numele Domnului binecuvântat“.

Iov ajută pe toți săracii și mângăia pe cei nenorociți.

Dar necazurile și nenorocirile vin de multe ori și pe capul oamenilor buni. Așa s'a întâmplat și cu Iov.

Într-o zi Iov vede un servitor venind în fuga mare; când sosi, spuse: „Stăpâne, azi boii arau pe câmp, iar asinii pășteau în livade. Deodată a venit o ceată de tâlhari din (țara) Arabia, au omorât pe servitorii tăi și au fugit cu vitele“.

N'apucă să isprăvească aceasta de spus și veni alt servitor strigând: „Stăpâne, foc năprasnic a căzut din cer și a ars întreaga turmă de oi cu păstori cu tot !“

Când vorbea acest servitor, sosi un altul strigând: „Stăpâne, oștirea dușmanilor 'a intrat în țară, a omorât servitorii tăi și a plecat cu toate cămilele“.

Iată vine alt servitor și spune speriat: „Fii și fiicele tale petreceau în casă; pe negândite veni un vânt iute dinspre pustie, a dărâmat casa și a omorât pe toți copiii tăi“.

Iov se sculă îndurerat, își sfășie hainele de pe el, își simulse părul, căzû la pământ și se bătea cu pumnii în cap de durere. Când se liniști zise: „Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvântat“ !

Iov rămase pe drumuri; din cât era de bogat ajunsese de nu mai avea ce mânca. După toate nenorocirile mai

veni peste el și o boală urâtă: tot corpul i se umplu de niște bube rele, cari miroseau așa de greu, că nimeni nu putea răbdă să stea lângă el. Iov zăcea pe o grămadă de gunoiu, părăsit de toți, gol, flămând și uitat. El însă mereu se ruga lui Dumnezeu cu credință, și răbdă toate nenorocirile. Soția sa îi zise într-o zi: „Ce tot te mai închini de geaba lui Dumnezeu? Nu vezi că te-au părăsit și oamenii și Dumnezeu?” Iov răspunse: „Femeie fără minte, nu vorbi așa de Dumnezeu! După cum am primit pe cele bune dela Dumnezeu, tot așa să primim și pe cele rele“.

Într-o zi veniră la Iov trei prieteni de departe. Aceștia, când văzură pe Iov cât de prăpădit și nenorocit a ajuns, plânseră de mila lui. Ei îl îndemneau să nu se mai închine de geaba lui Dumnezeu, că nu mai e nici o nădejde să mai ajungă cum eră el odată.

Iov însă nu-și perdă nădejdea și credința în Dumnezeu și nici odată n'a zis vre-o vorbă rea.

Dumnezeu, văzând credința lui Iov, îl binecuvântă. Iov se făcu îndată sănătos și strânse curând avere și mai mare ca înainte. Dumnezeu îi dăruî alți șapte băieți și trei fete, de nu mai aveau seamăn de frumoși, vrednici și cuminiți.

Iov trăi în mare fericire 140 de ani.

31. Rugăciunea copilului

<i>Doamne, cât este de bine,</i>	<i>Tata, mama mă iubesc</i>
<i>Când e mama lângă mine!</i>	<i>Și de mine îngrijesc.</i>
<i>Doamne, cât este de rău,</i>	<i>Și-mi dau tot ce eu doresc.</i>
<i>Când nu văd pe tatăl meu!</i>	<i>Ține-i, Doamne îndurate,</i>
<i>La mulți ani cu sănătate!</i>	

Scraba

32. Trimisul lui Dumnezeu.

Un țăran sărac vându la târg o trâmbă de pânză, cum nu se poate mai efin. După cum vorbise la plecare cu soția sa, el trebuia să cumpere

de ale mâncării cu banii luați. Pe când se întorcea acasă, pe drum văzù 2 inși, certându-se pentru 5 coroane. El le împărți banii lui și-i împacă. După ce ajunse acasă, spusă nevestei întâmplarea. Aceasta, fără să-i zică vre un rău, l-ascultă dela început până la sfârșit. Banii fuseră întrebuințați, cât se poate de bine; însă ei n'aveau ce mânca.

Atunci țăranul luă ultima scoarță frumoasă, pe care o avea, și plecă s'o vândă. Ieșindu-i înainte un pescar, i-o dăte pe un pește, în care a găsit un brilliant. El vândù brilliantul și luă pe el 12000 de coroane. Bucuria țăranului și a femeii lui eră așa de mare, încât acuma li se părea lumea întreagă a lor. Peste puțin veni la poarta lor un cerșitor. El îi dăte 100 de coroane, cum nici cel mai bogat nu l'ar fi miluit. Cerșitorul le spuse atunci, că e trimisul lui Dumnezeu și le vesti, că precum ei ajută pe cei izbiți de greutate, așa și Dumnezeu i-ajută pe ei. *Cu cât ajutăm cu atât suntem ajutați.*

33. Copilul curajos.

Într'o duminică de dimineață, Georgică, un băiețel din clasa a doua primară, se ducea, la biserică cu sorioara lui, cu Lenuța.

Pe când mergeau frumos și liniștit, deodată, ei văd un cal venind în goană mare spre dânșii. Calul scăpase dintr'o curte. Câțiva oameni fugiau cât îi țineau picioarele după el, ca să-l prindă; dar nu eră chip.

Un trecător se repezi și voi să-l apuce de coamă, dar calul îl trânti la pământ, sări peste dansul și o rupse din nou la goană, îndreptându-se tocmai spre copii.

Copiii se speriară. Lenuța începù să plângă, uitându-se înspăimântată la frățiorul ei. Ce eră de

făcut? Cum să scape de primejdie? Georgică trase repede pe sorioara lui în dreptul stâlpului unei porți și se așeză cu curaj înaintea ei.

— „Nu-ți fie frică“, îi spuse el; „lasă că te apăr eu!“

El se uită țintă la calul care venia drept spre dânșii și, ca să-l depărteze, scoasă iute batista din buzunar și începă să o scuture înainte. Calul, care nu se așteptă la una ca aceasta, se opri o clipă și apoi își văzu de drum, rupându-o iarăși la fugă.

Copiii scăpaseră.

Lenuța începă să țipe de bucurie.

— „Vai, Georgică, ce frică mi-a fost!“

Georgică e mândru de fapta lui. El este un băiat curajos.

34. Pacea vulpii.

O vulpe spuneă găinilor și cocoșului, cari ședeau sus într'un pom:

„Am venit să vă aduc o veste bună. Mai zilele trecute s'a făcut pace între toate dobitoacele de pe pământ. De acum încolo, lupul și oaia, vulpea și găinile, toate vor trăi împreună, se vor avea bine și nu se vor mai sfâșia ca mai nainte.“

— Foarte bine! ne bucură această veste frumoasă, răspunse cocoșul, uitându-se departe peste câmp.

„Acum suntem prieteni buni“, zise vulpea. „Hai, dați-vă jos fără frică! Unde tot te uiți?“

— Mă uit colo, pe câmp, că e un vânător cu doi câni, și mi-se pare că vine încoa.

„Eu plec! Nu mai stau!“ zise vulpea speriată.

— Mai stai, mai stai, jupâneasă, că ne dăm și noi jos, dacă vom vedea că vânătorul și câinii nu îți vor face nimic. Parcă spuneai că s'a făcut pace?

„Da, da! S'a făcut pace, dar poate câinii ăștia n'o fi aflat până acum. Să ne vedem sănătoși, că mi-e degrab“.

35. Copilul nesupus.

Un băiat, anume Ionel, aveà năravul de a dà totdeauna fuga, când urcă și coborà scările. Adeseori sărià chiar câte două și trei trepte, deodată.

Părinții lui îl muștrău foarte aspru pentru acest obicei; dar el nu vreà deloc să înțeleagă.

Într'o zi, când părinții lui nu erau acasă, îi veni gust să se întreacă cu Costică, un preten de al lui, urcând și coborând scările în fuga mare.

Deodată îi alunecă piciorul drept, își perdù cumpăna și căzù cu fața pe muchia unei trepte.

Sângele începù să-i curgă. El se văitã și țipă, cât putea, de durere. Mama lui tocmai atunci se întorcea din târg. Ea rămase încremenită, când văzù nenorocirea ce i-se întâmplase băiatului. Spălă apoi de sânge obrazul lui Ionel și chiamă doctorul. Acesta spuse că băiatul se va face bine, dar peste multă vreme.

După ce Ionel se vindecă de rană, rămase pe toată vieța lui cu un semn în obraz.

Dar de atunci se făcù foarte supus. Nu mai îndrășnià să se abată dela nici o povață a părinților săi.

36. Dreptate.

*Ce sameni, vei culege, ce dai, ți-se va dà,
Legi, oameni, te măsoară cum le vei măsurà,
Ce vrei să-ți facă alții, aceea fă la toți;
De vrei să afli bine, fă binele cât poți.*

37. Șoarecele și broasca.

Un biet șoricel ajunsese odată pe malul unei ape și nu știu cum să facă, cum să dreagă, ca să treacă dincolo. El întâlni la mal o broască și se rugă de dânsa frumușel, să-i facă slujba aceasta. Broasca, șireată și rea, îi răspunse numaidecât:

„Cum nu, dragul meu șoricel! Uite leagă-ți piciorușul cu o ață de piciorul meu și eu te voiu trece numaidecât dincolo căci eu înot minunat de bine“. Așa făcu bietul șoricel. Dar broasca, îndată ce sări în apă, se și dete afund. Și p'aci, paci eră să se înnece șoricelul, căci ața dela picior îl trăgea tot mai adânc în apă.

Pe când se sbătea și se lupta cu moartea, iată că un cocostârc zări pe șoricel dând din picioare pe luciul apei. El înhăță pe șoricel și sbură cu el.

Ața însă trase afară din apă și pe broască, și cocostârcul îi mănca pe amândoi.

* * *

Cine sapă groapa altuia, cade el într'însa.

38. Floarea prețioasă.

Două fete, Sanda și Maria, mergeau spre oraș, purtând fiecare pe cap câte un coșuleț cu poame.

Sanda oftă și se plângea mereu de greutatea coșului; iar Maria râdea și glumiă neîncetat. Sanda se supăra dela o vreme și zise surorii sale:

— „Cum poți să tot râzi? Coșul tău e tot atât de greu ca și al meu, și nici tu nu ești mai puternică decât mine!“

Maria răspunse:

— „Eu am în coșul meu o floare, care îmi ușurează foarte mult sarcina“.

— „Trebuie să fie o floare foarte prețioasă, grăi Sanda“, „și eu mi-aș ușura sarcina bucuros cu ea. Ia spune-mi și mie, ce floare ai tu în coș?”

— Floarea cea prețioasă, pe care o am eu și care ușurează toate necazurile și nevoile omului, este *răbdarea*“.

39. Cocorul înțelept

Se zic că odată, un cocor foarte însetat voia să bea apă dintr'un urcior. El își băgă ciocul pe gura urciorului, dar nu putu să ajungă până la apă, din pricină, că în urcior eră numai puțină apă pe fund.

Ce să facă bietul cocor, ca să-și astâmpere setea? Se gândi că alt chip nu-i, decât să spargă urciorul. Dădu de câteva ori cu ciocul în pereții cei groși ai urciorului, dar degeaba, că nu-i putu sparge; pereții erau prea tari. Atunci voi să-l răstoarne și se repezi asupra lui, cu aripile și cu ghiarele. Dar și de astă dată, munca lui fu de geaba, căci nu isbuti să-l răstoarne.

Ce se facă acum? De alt undevă nu avea de unde bea și setea îl chinuă rău de tot. Stătut puțin și se mai gândi. Deodată îi veni în minte o idee minunată. El începuse să culeagă pietricele și să le vâre în urcior. Apa, ridicată de mulțimea de pietricele, ajunse până la gura urciorului. Acum cocorul putu să bea și să-și stâmpere setea.

40. Steagul.

Pe strădele unui oraș treceau soldații patru câte patru, asudați și prăfuiți și puștile lor scânteiau în razele soarelui.

Ei reîntorceau dela deprinderea de arme. Colonelul călărea mândru în fruntea regimentului pe un cal sumeț.

Școlarii priveau cu drag, din pragul școlii, mersul mândrilor ostași.

Învățătorul, care se află între ei, le grăi astfel: „Băieți, să iubiți acești bravi soldați, ei sunt apărătorii noștri, aceia cari vor merge să fie uciși pentru noi și patrie, dacă mâne o oaste străină ne-ar amenința țara.

Priviți mândrul steag din fruntea regimentului! Câți ostași bravi și viteji au murit, luptând sub el, *pentru patrie*. Când va trece pe lângă noi, salutați steagul cu mâna la frunte.

Steagul, purtat de un ofițer, trecu pe dinaintea băieților, sfâșiat și decolorat, cu decorațiile acătate de băț.

Băieții cu toții de odată duseră mâna la frunte și strigară: „Să trăiască apărătorii patriei, trăiască patria!“

Colonelul văzând purtarea vrednică a băieților, a oprit regimentul pe loc și le-a grăit:

„Să trăiți băieți, împreună cu vrednicul vostru învățător care a sădit în inimile voastre cea mai aleasă virtute: *iubirea de patrie*. Băieții cari în asemenea fragedă vârstă știu prețu *steagul țării*, în vârsta bărbăției lor vor ști să și meară luptând sub acest steag pentru *scumpa noastră patrie*“.

41. Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos.

Într-o țară depărtată, spre răsărit, se află satul Nazaret. Acolo trăia mai de mult o fată cuminte și bună la Dumnezeu, numită *Maria*. Ea eră logodită cu lemnarul Iosif, un om bun și credincios.

Maria mergea în toate zilele la biserică și acolo se ruga singură lui Dumnezeu. Într-o zi, Maria stă în genunchi și se ruga; când se ridică, văzu

Înaintea ei un înger, care îi zise: „Bucură-te, Mario, că tu vei naște băieat; să-i pui numele **Iisus**. El va fi fiul lui Dumnezeu și Mântuitorul lumii“. Apoi îngerul se făcu nevăzut.

Spre iarnă, Iosif primi porunca dela stăpânire, să vină cu logodnica sa în orașul *Betleem*. Iosif și Maria porniră la drum și au mers mai multe zile. În seara de Crăciun au ajuns în orașul *Betleem*. Ei căutară peste tot o gazdă, unde să doarmă în noaptea aceea, dar nu i-a primit nimeni. În cele din urmă s'au culcat într'un staul (coșar) de oi, la marginea orașului. Peste noapte, Maria a născut în acel staul pe Domnul nostru Iisus Hristos. Ea l-a înfășat în scutece și l-a culcat pe paiele din iesle.

Păstorii erau cu oile pe câmp. Îngerul Domnului li s'a arătat și le-a zis: „Duceți-vă la staul, că acolo s'a născut în noaptea asta Fiul lui Dumnezeu și Mântuitorul lumii“. Păstorii veniră în grabă la staul; aci găsiră pe micul Iisus culcat în iesle și se închinară lui.

Noi sărbăm nașterea Domnului nostru Iisus Hristos în ziua de Crăciun, adică la 25 decembrie.

42. Moș Crăciun.

*Dragi copii din țara asta,
Vă mirați voi, cum se poate
Moș Crăciun din cer, d'acolo
De le știe toate, toate?*

*Uite cum, vă spune badea:
Noaptea, iarna pe zăpadă,
El trimite câte-un înger
La fereastră ca să vadă.*

*Îngerii se uită'n casă,
Văd și spun; iar moșul are
Colo 'n cer la el în tindă,
Pe genunchi, o carte mare.*

*Cu condeiu d'argint el scrie
Ce copil și ce purtare,
Și d'acolo știe Moșul,
Că-i șiret nevoie mare!*

43. Cuiul de potcoavă.

Cine nu îngrijește de lucrurile mici, are să îndure pagube mari. Așa a pățit odată un negustor, care din pricina unui cuiu de potcoavă căzut a pierdut un cal frumos.

El se întorcea dela bâlcu, spre casă, călare și încărcat de bani. La amiază poposi într'un orașel. Când sluga i-a adus calul îi zise: „Domnule, îi lipsește calului un cuiu dela potcoava piciorului stâng dindărăt.

„Ei și apoi?... atâta pagubă!“ răspunse negustorul. „Un cuiu, par'că e lucru mare!“ șase ceasuri cât mai am de făcut până acasă, o să țină doară potcoava. Sunt grăbit“. Și cu acestea, încălecând, plecă mai departe.

După câteva ceasuri, când poposi din nou la un han și porunci să i-se dea calului de mâncare, intra argatul în odaie și zise: „Domnule, îi lipsește calului duminică potcoava, dela piciorul stâng dindărăt; să-l duc la potcovar?“ — „Aș! atâta pa-

gubă! O potcoavă par'căi lucru mare?" răspunse negustorul. „Mai am de făcut abia vreo două cea-suri. O să meargă calul atâta drum și fără potcoavă ; sunt grăbit“.

Zicând acestea, încălecă și plecă mai departe.

Nu merse însă mult și calul prinse a schiopăta, apoi se poticni și, căzând la pământ, își rupse un picior și nu se mai ridică de jos. Negustorul atunci începù a se scărpină după ureche, își luă chimirul cu bani și mantaua și porni la drum, pe jos. Nu mai eră grăbit acum. Pe drum se gândia : „Toată nenorocirea numai dela cuiu mi-se trage. Dacă mă îngrijiam să fie bătut la loc, nu pățiam ce-am pățit“.

44. Lupul și barza.

Un lup flămând dădù din întâmplare peste un miel care se răznise de turmă. El începù să-l mănânce cu lăcomie. Nesățios cum este din fire, lupul înghițiă nemestecat și nici nu se mai gândia, că prin carnea cea moale și fragedă a mielului se găsesc și oase. El mănca înainte, fără nici o grijă.

Iată însă că de-odată i-se oprì un oscior în gât? Ce să fac acum? Din întâmplare trecù pe acolo o barză.

Aceasta cum văzù nenorocirea lupului, se apropiè de el și, cu multă băgare de seamă, îi scoase osul din gât. Apoi îi cerù o răsplată pentru slujba ce io făcuse.

— „Plată?“ întrebă lupul supărat. „Ce fel? Nu te mulțumești că ai scăpat nevătămată din gura mea? Fă bine și-ți caută de drum, și nu uită că lupul își schimbă părul, dar năravul ba!“

45. Păianjenul și melcul.

Păianjenul: *„Melcule mă mir de tine:
Ai o casă în spinare,
Cel puțin de-ar fi mai mare!
Alt ceva tu n'ai nimic!
Într'o casă mititică,
Te ascunzi mereu de frică!
A! Dar vezi-mă pe mine,
Sunt bogat, nu sunt calic;
Eu țeș pânza mea cea deasă,
La boieri și regi în casă!“*

Melcul: *„Poți s'o țeși ori unde-i vrea!
Tu trăiești în curți străine,
Însă eu am casa mea!
Este mică, văd eu bine,
Dar sunt singur domn în ea!“*

46. Ursul și albinele.

Un urs posac, morocănos, se plimbă prin pădure și câtă 'n sus și câtă 'n jos smeură ori mure. Când iată dote de un stejar c'o scorbură adâncă, unde un roi u era stăpân și se sileă la muncă.

De jos răcnește el: — Albine, s'aveți știre, c'ai voștri faguri sunt ai mei. Nu'ncape 'mpotrivire!

Vedeți cât sunt de mare eu, și voi cât de micuțe!..
Aidi, aduceți-mi mierea, zău, că vă fac fărâmuțe!

Dar roiul sus tot bâzăia și n'aducea nimica;
și ursul jos tot mormăia, crezând că le-a 'ncins
frica.

Stătù ursoiul cât stătù; nimic însă nu-i vine.
El strigă:

— Stăi, c'ai să vezi tu, netrebnic roiul d'albine
cum am să-ți iau cu botul meu până la un pic de
miere!

Și ursul, cât eră de greu, se scoală în picioare,
și hâța! hâța! până sus la scorbura se urcă.

Și botul ursului nătâng, dete năvală în stup.
Albinele, tot bâzăind, se pun ca să-l înțepe, și bie-
tul urs, tot mormăind, nu știe cum să scape.

El din copaciu s'aruncă jos, cu albinele pe
dânsul, și fuge, fuge rușinos, de-l podește plânsul.
Albinele, în al lor graiu, râd bâzăind mai tare, și
duc pe urs cu mare alai zicându-i:

— Mult ești mare! Păcat că-ți este capul bleg;
să cugeți nu-ți prea place; căci cine e la minte
întreg, pe alții îi lasă în pace!

După Al. Odobescu și Slavici

47. Fuga în Egipt.

La nașterea lui Isus Hristos a răsărit pe cer
o stea mai mare și mai luminoasă decât toate ste-
lele. Toată lumea se miră ce să fie cu steaua aceea,
nimeni nu știă ceva se însemneze această arătare.

Trei învățați (magi) dintr'o țară dinspre răsă-
rit știau din cărțile lor, că steaua aceea vestește

că s'a născut domnul domnilor, și împăratul împăraților. Învățații (magii) porniră spre partea locului, unde se vedeă steaua, ca să se închine noului împărat.

Odată cu ei porni și steaua și mergea înaintea lor, arătându-le drumul ziua și noaptea. Când sosiră în Ierusalim, magii gândeau că aici s'a născut Isus și începură să întrebe: „Nu știți unde s'a născut de curînd domnul domnilor și împăratul împăraților?” Toți se mirau de așa vorbe și nu știă nimeni ce să le spuie.

Peste țara aceea eră mai mare Irod; el chemă pe cei trei magi și le zise: „Eu sunt domnul domnilor în țara aceasta!”

„Știm noi”, răspunseră magii, „dar acum căutăm pe noul împărat, care s'a născut zilele acestea”.

Irod intră la grijă, că împăratul cel nou îi va lua și țara lui; de aceea își puse de gând să omoare pe Isus și trimise slujitori, să-l caute peste tot.

Magii porniră spre Betleem. Acolo găsiră pe Isus și se închină lui, aducându-i daruri, ca unui împărat.

Noaptea se arătă lui Iosif un înger și îi zise: „Iosife, fugi iute din țara asta cu Maria și cu copilul, că Irod îl caută peste tot, ca să-l omoare.”

Iosif porni la drum chiar în noaptea aceea cu Fecioara Maria și cu Isus.

Ei fugiră departe de tot, în țara Egiptului unde au stat mai mulți ani.

Irod de năcaz că nu găsește pe Isus a pornit cu oștirea prin țară și a tăiat pe toți copiii mai mici de doi ani, el gândia că așa Isus nu va mai putea să scape.

48. Nu chinuiți animalele.

Într-o duminică, Gheorghe, fiul unui grădinar, ducea la târg două coșuri cu legume.

Coșurile erau așezate pe spatele unui măgar.

Tatăl îi spusese lui Gheorghe, să nu se suie și el pe măgar, căci coșurile erau prea grele.

Îndată ce ieși din sat, neascultătorul băiat se suie pe măgar între coșuri, și-l bătău ca să meargă mai repede. Măgarul începău mai întâiu a sbiera, apoi a sări, pierzându-și răbdarea trânti jos pe nemilosul copil. Gheorghe se răni la față și la mâni. El se puse pe plâns și tocmai atunci își aminti de povața tatălui său. Deatunci nu mai făcă nici un rău animalelor.

Animalele folositoare trebuiesc îngrijite, iar nu chinuite.

49. Vânătorul.

*Iepurași, fugiți acum,
Hai la crâng, nu stați în drum!
Vânătorul dacă vine,
N'are să vă fie bine!*

*Să v'ascundeți mai curând!
Vin copoii toți lătrând,
Vă iau urma și v'alungă.
Hai, fugiți, să nu v'ajungă.*

*Vânătorul pune-apoi
Pușca țintă drept în voi,
Glonțul vâjie și sboară,
Face paf și vă omoară!*

*Iepurași, de nu fugiți,
Mai la urmă vă treziți,
Gata, pregătiți friptură,
Chiar la vânător în gură.*

50. Băiatul cinstit.

Viorel eră fiul unor oameni săraci, dar foarte cinstiți. El întră ca învățacel la un negustor. Aici trebuia să lucreze de dimineața până seara.

Stăpânul său îl iubiă foarte mult, fiindcă eră harnic și cinstit.

Unde găseă Viorel vreun ac cu gămălie, îl ridică și-l puneă într'o cutiuță, până ce aveă multe. Atunci le duceă stăpânului său și se bucură foarte mult, când acesta îl lăudă și-l mângăia.

Cu alte lucruri Viorel făceă tot așa. Nici o bucățică de ață ori de hârtie nu lăsă el să fie aruncată sau pierdută.

Când se făcū mai mare, stăpânul său hotărî să-l trimeată într'o călătorie în țări străine. Însă voia să-i încerce cinstea.

Într'o zi, îi spuse că pleacă de acasă și că are să se întoarcă peste câteva zile. Până atunci, Viorel să-i ție locul și să aibă grijă de casă și de prăvălie.

Însă abia plecase stăpânul său, și Viorel zări sub canapeă ceva strălucitor. Eră un ban de aur. Altul ar fi zis: „Ce! stăpânul meu are mulți bani, nici n'are să simtă lipsa acestuia“.

Viorel însă zise: „Acest ban de aur este al stăpânului meu și eu îl voi păstră până se va întoarce“.

Când sosi stăpânul său, Viorel îi dete banul de aur, și stăpânul său îl îmbrățișă, zicându-i:

„Ah! ce băiat bun și cinstit ești! Tu ești vrednic să fii acum fiul meu.“

Așa se și întâmplă. Negustorul nu avea copii. El luă pe Viorel copil de suflet.

Deatunci Viorel trăi fericit. Negustorul îl iubiă, ca și când ar fi fost fiul său adevărat.

51. Botezul Domnului Isus Hristos.

Domnul nostru Isus Hristos a trăit în Nazaret, împreună cu Sfântul Iosif și cu Sfânta Fecioară Maria, până când a ajuns în vârstă de 30 ani. După aceea s'a dus în ținutul Iordanului, unde Sfântul Ioan boteză pe oameni, și l-a rugat să-l boteze și pe Dânsul. Sfântul Ioan însă nu voi și îi spuse: „Tu trebuie să mă botezi pē mine și Tu vii la mine?“ Mai pe urmă însă, el ascultă rugăciunea Domnului și îl boteză.

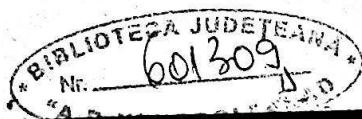
Când Domnul Isus eră în apă, ceriurile s'au deschis și Sfântul Duh s'a pogorît în chip de porumbel deasupra capului Său. Tot atunci s'a auzit un glas din ceriuri, care zicea: „Acesta este fiul meu cel iubit, întru care bine am voit.“

Așa după cum s'a botezat Domnul nostru Isus Hristos, trebuie să ne botezăm și noi, creștinii. Sărbătoarea Bobotezei, care cade totdeauna la 6 ianuarie, ne aduce aminte de botezul Domnului Isus în apa Iordanului.

52. Ispita.

„Și nu ne duce pe noi în ispită“.

Ionel veniă dela școală. Aproape de casă găsi o batistă în drum. Într'un colț al batistei eră înodată o piesă de 5 coroane. Ionel nu mai putea de

bucurie; el alergă repede spre casă, voind să arate ce noroc a dat azi peste el.

Lângă poarta casei băiatul văzu o bătrână slabă și trențaroasă. Biata babă plângea și căută ceva pe jos. Văzând pe Ionel îl întrebă, dacă n'a găsit o batistă cu un ban mare legat în ea. Ionel nu se îndură să-i spună. Văzând însă cât de slabă și prăpădită era bătrâna, băiatul se resgândi repede, scoase batista și o dete bătrânei cu ban cu tot. Bătrâna o luă cu mâinile tremurînd și zise: „Să-ți dea Dumnezeu sănătate și noroc, copile!”

Acum Ionel se simția și mai vesel, că făcuse o faptă bună. El era mai mulțumit chiar decât atunci, când găsisse batista.

Ionel intră în casă voios și spuse mamei sale ce i se întâmplase. Mama sa îl laudă și se bucură că era un băiat așa cuminte și cinstit. Ea îi zise: „Ai făcut o faptă frumoasă, copile. Ar fi fost păcat să te ducă banul în ispită și să-l oprești tu. Atunci de geaba te-ai mai închină lui Dumnezeu rugându-l: *„și nu ne duce pe noi în ispită”*. Tu singur să nu te lași să te ispitească lucrul altuia.

53. Fetița murdară.

Anicuța era o fată deșteaptă, însă nu-i plăcea de loc să fie curată. Hainele ei erau totdeauna murdare, fața și mâinile nespălate, iar părul nepieptănat. Mamă-sa o dojeniă înzădar.

Într-o zi mama sa o luă de mână, și în loc s'o pedepsească, se coborî cu ea în curte. Tocmai atunci trecea pe acolo o pisică. Fata băgă de seamă că pisica se feriă de noroiu, călcând din piatră în piatră, ca să nu se murdărească.

În fundul curții, mamă-sa îi arată găștele și rațele, cari se scăldau în apă și-și netezeau penele.

— Uite, copila mea, nici unul din aceste animale nu este murdar; toate îngrijesc de trupul lor. Hai să înțărăm acum și în grajd!

În grajdul bine curățat văzură vaca. Ea își lingeă vițelul.

Tocmai atunci întră și rândașul, ca se țesele calul. Calul stă liniștit și se lăsă să fie țeselat în voie.

— Acum uită-te și la tine! Ar trebui să roșești de atâta nesimțire. Nu cumva ai dorî să te curăț eu? Acum tu nu mai ești o fată mică. Omul trebuie să simtă, căci e rușine să umble murdar.

Anicuța se rușină și deatunci ea se purtă curat.

54. Sfaturi înțelepte.

I. Fii cu frica lui Dumnezeu.

*La orice te vei pricepe
Te 'nchină și începe.
Fă orice în legea ta
Și la alți nu te uită.
Omul trebuie să cinstească
Legea lui cea părintească
Crede 'n Domnul, cinstind sfinții
Cum te-au învățat părinții*

2. Muncește și fă bine!

*Omul de-undă nu gândește,
Binele să resplătește.
Munca când ți-o cauți bine,
Și Dumnezeu e cu tine.
Când se trudește săracul,
Dumnezeu îi umple sacul.*

*Cine 'n lene se tîrește,
 Dumnezeu îl părăsește.
 Când rogi pe Domnul, muncește,
 Că atunci te miluiește.
 Mergi, muncește, ca să ai
 Și la săraci ca să dai.
 Când dai la cei neavuți,
 Pe Dumnezeu împrumuți.
 Pe săracu 'n nevoi crude
 Numai Domnul îl aude.*

55. Pedepsa.

Codău eră un câne mare, roșcat. Zorica eră o pisică mică, albă. Codău eră foarte mîncăcios. Într'o zi, Zorica căpătă o farfurie cu lapte. Ea se pregătiă să-l mîncăne. Când iată că sosește Codău, căre o dă la o parte cu capul său mare, și într'o clipă mîncă laptele.

Zorica nu se supără de loc și își puse în gînd să-și răsbune pe lacomul ei prieten. Dar totuș amintindu-și de bunătatea laptelui, își lîngea buzele cu întristare, pe cînd dulăul, plin de mulțămire, mișcă coada-i stufoasă.

A doua zi, Codău căpătă o bucată mare de carne. Zorica îl vădînd, se repezi ca o săgeată, fură bucată de carne și se urcă pe craca unui copac, unde o mîncă cu poftă. Codău plin de mînie, lătră din toată puterea sa, căci el nu se putea sui în copac. Însfârșit, el înțelese că făcuse un rău că mîncase laptele dat Zorichii. De atunci, Codău și Zorica sunt buni prieteni. Ei nu se mai ceartă pentru mîncare. X

56. Povești.

*Domol curgeau odată
Poveștile bunichii,
Pe prispa casei noastre,
Sub cuibul rândunichii;
Dormeau într'ânsul puii
Și strânși în jur cu toții
Ședeau, sorbind povestea,
Nepoatele, nepoții.*

*Simțind însă că toamna,
Cu ploi și brumă, vine,
Plecat-a rândunica
Cu puii'n țări străine.
Ș'odat', pe prispa casei,
Poveștile-amuțiră,
Și rând pe rând nepoții,
În lume să 'mpărțiră.*

57. Fiți buni cu animalele.

Andrei era un copil răutăcios și fără minte. Lui îi plăcea să chinuască biete de găini depe lângă casă și mai ales găinele. Ajunseseră, sărmanele de ele, de fugiau și se ascundeau, care pe unde puteau, prin buruieni, pe subt garduri, ori prin coșar, când vedeau pe răutăciosul Andrei.

— „Oare, de ce fug așa, mamă, găinele, când mă văd pe mine?” — spuse într-o zi mamei sale.

— „Apoi, dragă Andrei, cum să nu fugă biete de găini, dacă tu alergi după dânsule, dacă le gonești și le sperii! Ia, fii și tu blând și bun cu dânsule, dă-le de mâncare, dă-le apă, nu le năcăji și atunci ai să vezi că n'au să mai fugă de tine! Ele iubesc numai pe cine are milă de dânsule și le îngrijește“.

Andrei a ascultat de cuvintele mamei sale. Lui i-a părut rău de faptele sale cele rele și a făcut cum l-a povățuit dânsa. Acum să vă duceți să vedeți cum vin găinele la dânsul! Ba chiar cocoșul vine înaintea lui, se oprește, bate din aripi și cântă: „Cu-cu-ri-guu“, par'că ar zice:

„Să trăești, Andrei!“

58. Puterea rugăciunii.

Domnul nostru Isus Hristos învăță pe oameni, să se roage lui Dumnezeu cu credință, și le spune că atunci vor avea tot ce vor cere. Pentru ca să le arate ce putere mare are rugăciunea cea stăruitoare, el le-a spus pilda aceasta:

Într'un oraș era un judecător nedrept, care nici de Dumnezeu nu se temeă, nici de oameni nu se rușină.

Tot în orașul acela era și o femeie văduvă, care venia adese la judecătorul cel nedrept și îl ruga, zicându-i: „Scapă-mă de dușmanul meu!“ Dar judecătorul cel rău și nedrept nu voia să-i facă dreptate și să o scape de omul care o dușmăniă.

După câțva timp, dorind să scape de rugămintele văduvei, el își zise: „Deși de Dumnezeu nu mă tem și de oameni nu mi-e rușine, ca să scap însă de femeia aceasta, care mereu mă supără cu rugămintele ei, îi voi face dreptate!“

Auziți, zise Mântuitorul, ce grăiește judecătorul cel nedrept, fără rușine și fără teamă. Apoi dacă un judecător ca acesta a făcut dreptate văduvei care îl ruga mereu, bunul Dumnezeu nu va mântui oare pe oamenii care îl roagă zi și noapte cu inimă curată? Eu zic vouă, că le va da ce-i vor cere, cât de curând.

* * *

Totdeauna, când ne lipsește ceva, să rugăm pe bunul Dumnezeu și el ne va îndeplini cererea noastră, dacă vom fi vrednici de îndeplinirea ei. Rugăciunea noastră însă să fie făcută cu credință și din adâncul inimii.

59. Aproape este Domnul.

*Aproape este Domnul
De acela, care-l cheamă
La plângerea lui, Tatăl
Se pleacă și ia samă.*

*Aproape este Domnul
De cei ce vin la dânsul:
Le-ascultă rugăciunea
Și le sfârșește plânsul.*

*Aproape este Domnul -
De-acela, ce-l iubește:
Il apără și veșnic
De rău îl mântuește.*

60. Pierirea corpului și a sufletului.

„Care putere este cea mai mare în lume? a întrebat odată un rege, pe cărturari și pe cei înțelepți; iar aceștia, după ce s’au gândit au răspuns regelui: „Cea mai mare putere în lume o au beuturile spirituoase!“ „Și de ce acestea?“ a întrebat regele. „Pentru că beuturile spirituoase scot din minți și pe cel mai înțelept, îi răpesc sănătatea, liniștea, averea și cinstea sau numele cel bun. Tu, rege, ești cel mai puternic rege din lume, căci ai oaste multă ca nisipul mării; ai aur și petri scumpe, câtă frunză are pădurea și câte stele are cerul; și cu puterea ta poți pierde un om, luându-i viața, dar sufletul nu; pe când beuturile spirituoase pierd și corpul și sufletul omului“.

II. Povești, mituri, legende.

61. Mama și fetița.

Eră odată o femeie. Ea avea o fetiță foarte frumoasă. Așa-i eră de dragă, ca lumina ochilor. O culcă și o treziă în cântări dulci și mângăioase.

Florile și izvoarele stăteau și ascultau. Și trăiau ca în raiul lui Dumnezeu.

Într'o zi vine moartea și ia sufletul copilei. Mama fuge după moarte, să-i dea sufletul copilei.

Moartea fugiă mai tare și nu o putu ajunge.

Pe drum să întâlnească cu întunerecul. Ea îl întreabă:

— Nu ai văzut încătr'o a apucat moartea cu sufletul fetei mele?

— Ba știu. Îți spun, dacă îmi vei cânta, ce cântai copilei tale. Și mama plângea și cânta. Întunerecul îi arată calea și ea merge înainte.

Tot mergând pe drum dă de o apă mare. Întreabă și pe apă. Apa răspunde, te îndreaptă de-mi plătești. Tu să plângi, ca lacrimile tale se cadă în apa mea, și se vor preface în mângărire. Mama plânge, plânge; și apa îi arată calea.

Mai merge mama cât mai merge și iată -un deal strașnic. Să uită încolo, încoace, zărește o bătrână cu o cărja și-o roagă să i-o dea.

— De ce nu! Ți-o dau bucuroasă. Dă-mi părul tău, că-l văd frumos și strălucit. Mama își smulge părul de pe cap, ia cărja și du-te după moarte. În

sfârșit ajunge la poarta raiului. Aici păzia un moșneag bătrân. N'o lasă să treacă, până ce nu-și scoate toți dinții din gură și-i dă lui.

Când eră să între femeea în raiu, moșneagul o oprește și-i zice: Aici toate sufletele îs prefăcute în flori. Ia seama bine să nu pui mâna pe altă floare. Adu-ți aminte de bătaia inimei copilei tale și o vei afla.

Mama intră în raiu. Aici erau fel de fel de pomi roditori, pasări cântătoare, izvoare reci și limpezi. Mai erau și flori mirositoare, de te adormiau nu alta.

Mama cunoscând pe fetița ei într'o floare, repede pune mâna pe ea.

Atunci bate un vânt cu clopoței. Un înger vine și o întreabă:

— Ce faci?

— Am venit să-mi iau fetița.

— Bine, vei lua-o. Mai întâiu, vino să-ți arăt, care-i eră soarta. Îngerul o apucă cu mâna dreaptă de mâna ei cea dreaptă. O duce înainte de-i arată, rând pe rând, una câte una, toate durerile, de cari eră să-i fie bântuită vieața. Când le văzù, să încrâncenă carnea pe nemângăiata mamă.

— De vrei, vino acum, să-ți dau copila, zice îngerul.

— Ba șadă unde șede, că bine șede. Și sbuciumata mamă, cu părăie de lacrimi pe obraz, sfârșită de oboseală și de durere, să întoarse singură acasă.

62. Licuriciul.

Pe vremea slobozeniei, adecă pe când s'au fost despărțit îngerii lui Dumnezeu de îngerii Satanei, se spune și se povestește că îngerii cei răi, adecă

ai Satanei, s'au dus de-a stânga, adecă în spre porțile iadului, iar îngerii cei buni, adecă a lui Dumnezeu, s'au ales de-a dreapta în spre ușa cerului.

În vâlmășala cea mare, alegându-se careși pe partea sa, unul dintre îngerii cei răi, mai drăcos și mai prefăcut, și-a învărtit coada colac și s'a vârit între cei de-a dreapta, vrând, vezi bine, ca să ajungă și el în cer, nici prin minte trecându-i că Dumnezeu îi știe gândul, iar că Sân-Petru la ușa Raiului o să-l dea de gol.

Și așa, după ce cu toții se despărțiră, se luară care încotro înspre locul ce i-l alese Dumnezeu, după faptele făcute.

Îngerii Satanei se duceau la stânga, ascunzându-se în adâncul pământului, unde îi așteptau slujbașii mai marelui dracilor; iar îngerii cei buni și drepti se înălțau cu pompă și între cântece îngerești în sus spre cer, unde locuiește Dumnezeu cu sfinții slujbași.

Îngerii Satanei mergeau plângând, văietându-se și rupându-și hainele și smulgându-și părul de supărare și năcaz, iar a lui Dumnezeu mergeau voioși, ținându-se de mână unul cu altul și cântând cântece sfinte și dumnezești.

Și așa, în voie bună și veselie, ajunseră la ușa raiului unde Sân-Petru, stând cu cheile raiului la îndemână, după ce se uită la răvaș, dă fiecăruia drumul în raiu, după ce-i găsiă însemnătura.

La urmă sosește și îngerul cel rău, ce cu hamșa voiă să se vâre în cer, și uitându-se Sân-Petru la el, nu i-se prea împărea, că i-se înroșise nasul și i-se îngălbînise fața, de aceea se apucă a-i căută semnătura pe răvaș. Dar când colo, ce să vezi? îl găsește între cei din partea Satanei.

Sân-Petru, văzându-i hămișagul, nu zice nimic, fără îl ia de mână și-l aruncă jos, însă așa de tare, de tot sfărmi și bucățelele s'a făcut.

Ajungând îngerul cel rău jos în sfărmi și bucățele, nici mai marele dracilor n'a vrut să-l mai primească, fără l-a lăsat de minune la lume.

Din sfărîmăturile și bucățelele acelea apoi s'au făcut o mulțime de viermuleți, cari și acum îi vedem luminând seara pe margina drumurilor și la cari noi le zicem Licurici.

63. Noaptea Crăciunului.

*Afară ninge liniștit
În casă arde focul,
Iar noi pe lângă mama stând
De mult uitarăm jocul.*

*E noapte; patul e făcut;
Dar cine să se culce,
Când mama spune de Isus
Cu glasul rar și dulce:*

*Cum s'a născut Hristos în frig,
În ieslea cea săracă;
Cum boul peste el suflă
Căldură ca să-i facă:*

*Cum au venit la ieslea lui
Păstorii dela stână
Și îngerii, cântând din cer,
Cu flori de măr în mână.*

64. Caraimanul.

O fost odată demult, demult, când cerul eră mult mai aproape de noi și când eră multă, foarte multă apă, și încă puțin pământ, un vrăjitor puternic cu numele Caraiman. El eră așa de'nalt ca cel mai nalt brad și purtă în cap un arbore cu crăci și ramuri verzi.

Barba lui lungă de mulți coți, întocmai ca și sprincenele, erau de mușchi; îmbrăcămintea lui eră de scoarță, de copac, glasul lui semănă cu bubuitul tunetului, iar sub braț purtă un cimpoi mare cât o casă.

Cu acest cimpoi, el putea să-și împlinească toate dorințele; dacă cântă încetinel dintr'ânsul resărea împrejurul lui iarbă verde, cât putea să străbată el cu ochii; dacă suflă mai tare, putea să facă ființe viețuitoare. Când însă suflă cu strășnicie, atunci se ridică o furtună așa de mare, încât munții se clătinau, marea se retrăgea dela stânci și o parte din pământ rămânea uscată.

Fiindcă nu prea văzuse multe lucruri frumoase pe la oamenii din celelalte țări se chibzuî mult, până să facă oameni, dar se hotărî, să umple țara cu copii. — Atunci cântă din cimpoi, cele mai dulci din cântecele sale și iată că ieșiră din el copii și iar copii în număr nesfârșit.

Acum vă puteți închipui ce frumos eră în împărăția Caraimanului. El cântă și cântă mereu, iar copiii se rostogoleau pe pajiștea verde și erau foarte voioși. Chiar și în somn erau veseli, căci atunci Caraimanul le cântă niște cântece așa dulci, în cât le veneau cele mai frumoase visuri. — Nici odată nu se auziă vr'o vorbă rea în împărăția lui Caraiman. Acești copii erau toți așa de drăgălași și de fericiți, în cât nu se certau nici odată între dânșii.

Cu toate acestea, când se făcură mai tari, începură să răpească bunurile și averea prin viclenie, unul dela altul.

Acest lucru eră trist de văzut. El îi căzù lui Caraiman atât de greu la inimă, în cât vărsă șiroaie de lacrimi. Aceste curseră la vale până la mare; însă copiii cei răutăcioși nu se gândiră, că ele erau lacremile bunului lor tată, pe care le vărsase din vina lor, ci se certau mereu mai departe. Atunci Caraimanul plânse din ce în ce mai mult, până ce lacrimile lui se făcuseră râuri și pârâuri, cari pustiiră o mulțime de ființe vii.

După aceea el își curmă plânsul și suflă un vânt așa de puternic în cât pământul remase iar uscat.

În curând se făcură și ei tocmai ca oamenii din celelalte țări și Caraimanul se făcù din ce în ce mai întunecat și mai supărăcios, văzând că tot ce făcëa el bine, se întorcea spre rău.

Făpturile lui nu-l mai iubeau, nu mai aveau încredere în el și nu se gândeau nici de cum, că numai ei singuri erau vinovați de relele întâmplăte, ei credeau că Caraimanul le-ar fi trimis nefericirea din sumeție. Nici nu mai voiau să audă cimpoiul, cari odinioară îi înveselea cu sunetul lui dulce.

Dar nici Caraimanul nu mai cânta din el, eră așa de trist și de ostenit în cât durmiă ceasuri întregi la umbra sprincenelor sale, cari în creșterea lor se împreunaseră cu barba.

Pe când uriașul dormea, copiii vrură să-i fure cimpoiul. Dar acesta își așeză capul pe dânsul, care eră atât de greu, în cât toți oamenii și toate animalele n'ar fi putut să miște cimpoiul din loc.

Deci ei se apropiară încetinel de dânsul — și făcură o gaură foarte mică în cimpoi. Iată că în-

dată ieși o furtună așa de mare, că nu se știa ce este pământul, marea și cerul și din toate făpturile Caraimanului, abia mai rămăsese ceva.

Urișul însă nu se mai deșteptă. El doarme și astăzi cu cimpoiul sub subsuoară. Cimpoiul câte odată începe să sune și furtuna se coboară d'alungul văii pe câmpie. Dacă s'ar găsi cineva, să înădească cimpoiul, atunci lumea ar fi iară a copiilor.

65. Greerul.

Se zice și se povestește, că pe vremea nașterii Domnului Hristos eră o păsărică frumoasă cu pene galbene ca aurul, cu cioc frumos ca argintul și cu un trupșor subțirel și drăguț, de să te fi tot uitat la ea. Dar pe cât eră de frumoasă, pe atât eră și de sburdalnică, neastâmpărată și neascultătoare.

Păsărica aceasta eră prietină cu Maica sfântă, căci doar și ei îi plăceau cântările păsăruicilor cu glasul frumos.

Când eră Maica sfântă supărată, ea venia și o mângăia cântându-i cântece, de-ți storcea lacrimi din ochi și te înveseliă, de ai fi fost chiar pe patul morții.

Maica sfântă încă o ajută pe frumoasa ei păsăruică, când o ajungeau ceva năcazuri.

Dupăce însă maica sfântă a avut pe Domnul Hristos, prietenia între dânsa și păsăruica cea frumoasă s'a stricat. Păsăruicii nu-i plăceau copiii, mai cu seamă când îi auzia plângând, gândind că-i batjocoresc cântecul. Pentru aceea de câteori îl vedeă pe Domnul Hristos, totdeauna îl batjocoria strigându-i: *gri, gri, gri*, — *gri, gri, gri*!

Domnul Hristos, auzind-o se speria de ea și plângea.

Maica sfântă, văzând obrăznicia pasăruicii, a alungat-o dela casă, blăstămând-o, ca din frumoasă, cum e, să se prefacă într'o gujulie (insectă) urâtă și ziua și noaptea să strige tot: *grigri, gri, grigri, gri!*

Atunci pasărea s'a schimbat de greeruș și până în ziua de azi trăește pe lângă vatra focului, batjocurind și acum copiii oamenilor cu gri, gri, grigri, gri!

S. F. Marian.

66. Sântul Ladislau.

În vremile de demult a trăit la noi în țară un domnitor viteaz și înțelept, cu numele Ladislau. Despre sântul Ladislau poporul vorbește multe lucruri frumoase.

Odată sântul Ladislau a perzecatut cu vitejii săi o ceată de Huni. Văzând aceia, că Maghiarii mai de nu-i ajung, au răsfirat la spatele lor bani de aur și argint, socotind, că pânăce Maghiarii vor stă, să adune banii răsfirați, ei pot scăpă. Văzând sântul Ladislau, că vitejii săi au stat să adune banii, s'a rugat lui Dumnezeu, carele a schimbat banii de aur și de argint în pietrii. Văzând aceasta vitejii maghiari, s'au luat după Huni și ajungându-i au luat dela ei bogățiile răpite. În regiunile Kolozsvár-ului (Clujului), poporul și în ziua de azi arată banii sf. Ladislau, prefăcuți în pietrii.

Altădată a avut răsboiu lângă Torda, iar cu Hunii. Hunii l-au învins în răsboiu și l-au perzecatut. Sfântul Ladislau a scăpat înspre muntele de deasupra Turzii. Nu peste mult îi obosise calul și când a privit îndărăt, a văzut, că Hunii tot mai mult se apropie și eră mai să-l ajungă. În aceasta primejdie s'a întors cătră Dumnezeu, rugându-l pentru ajutor, Dumnezeu i-a ascultat cererea, căci când

următorii săi erau atât de aproape, încât erau mai să-l ajungă, muntele s'a despicat deodată în două și astfel sfântul Ladislau a fost despărțit de următorii săi prin o groaznică despicătură. Poporul și azi arată la margina despicăturii, apăsarea potcoavei calului s. Ladislau.

67. Cum a ajuns ochiul boului împărat al pasărilor?

S'au adunat odată toate pasările de pe pământ, să-și aleagă și ele împărat. S'au sfătuit ele, cât s'au sfătuit, dar n'au făcut nici o treabă. În sfârșit s'au înțeles așa, că cine va putea sbură mai în sus, să le fie împărat.

Așa au și făcut. Când s'a dat semnalul de plecat, unde nu mi s'a pornit care de care să se avânte mai în sus! Dar care cum se ridică, obosea și cădea iarăși la pământ.

Numai vulturul rămăsese singur în înălțimea cerului, plutind lin și uitându-se cu mândrie în jos. Dar când să zică și vulturul Doamne-ajută, iată că-iese ochiul boului de sub o aripă, unde se ascunsese și odihnit cum eră, începe să se ridice în sus. Vulturul după el, dar sleit de puteri, n'a putut să-l mai ajungă.

Pasările, cum au văzut minunea asta, au început să strige:

— Trăiască ochiul boului! Trăiască Împăratul nostru!

Și de-atunci i-a ramas numele Împăratul pasărilor sau Piț împărătuș!

Dar n'a trecut mult și pasările au descoperit înșelăciunea. Lau dat jos pe ochiul boului din împărăție și au pus în locul lui pe vulturul.

Biata păsăruică de atunci nici n'a mai avut pace de celelalte păsări. De frica lor trăiește tot prin

garduri, miezuini, mărăcini și prin pădure, unde e tufa mai deasă. Și norocul lui, că e numai cât un ochiu de bou! Numai așa se poate ascunde de pașările mai mari, cari nici azi nu-l pot iertă pentru batjocura ce le-a făcut-o.

68. Soldații.

Copilul: *Trâmbița cu glas d'aramă
O auzi iubită mamă?
Și pe stradă înșirați
Vezi mulțimea de soldați?
Ce frumos la rând pășesc!
Cum aș stă să-i tot privesc!
Unde merg așa cu zor?
Par'că's niște șoimi în sbor.*

Mama: *Merg, băiete, unde-i chiamă
Țara, dulcea noastră mamă;
De dușmani să ne păzească
Vatra scumpă strămoșească.
Hei!... de n'ar fi ei, șoimanii,
Cum ar năvăli dușmanii!
Cum ne-ar cotropi îndată,
Țara de străbuni lăsată!*

Copilul: *Dragi soldați cu pașul iute,
Să trăiți... cel sfânt v'ajute:
De dușmanii ne'mpăcați
Vatra să ne-o apărați!
Când vă văd, pieptu-mi trăsare.
Ah... de ce nu sunt mai mare,
Harnic pușca de purtat:
Să mă fac și eu soldat?...*

69. Modestia privighetorii.

După ce bunul Dumnezeu a făcut pasărilor, ele se așezau toate împrejurul tronului său. Nici una însă nu era mulțumită cu haina ce i-o dăduse Dumnezeu.

Cea dintâiu, care se arată nemulțumită, fû gășca. Ea zise: „Mi-ar fi plăcut să am picioarele verzi!”

Rașa spuse: „Aș vrea să-mi fie capul roșu!” Ciocârlia zise și ea la rândul ei: „Ce mult mi-ar fi plăcut să am penele roșii, verzi și galbene!”

Și tot așa, fiecare pasăre doriă câte ceva și nu era mulțumită cu ceea ce avea. Numai privighetoarea era veselă și mulțumită cu haina ei cea ruginie. Lucrul acesta îi plăcu foarte mult lui Dumnezeu.

„Fiindcă ești așa de modestă și te mulțumești cu haina ce ți-am dat, tu vei avea darul, să câști mai frumos decât toate celelalte pasări și vei fi cea mai iubită de oameni”.

De atunci, oamenilor le place așa de mult cântecul privighetorii. Când cântă privighetoarea în crâng, călătorul stă în loc, să o asculte, și par'că nu-i vine să mai plece. Toți o numesc *regina pasărilor cântătoare*.

70. Gârgărițele.

Eră odată un om putred de bogat, așa de bogat, în cât rânia banii cu lopata, și magaziile lui pline cu bucate erau așa de mari, cât ar fi putut îndestula un colț de țară.

Pe cât eră însă omul acesta de bogat, cu zece părți eră el mai sgârcit, că nu-i scăpă din mână nici măcar o bucată de mămăligă mucedă la un sărac. Căci așa au fost și sunt până în ziua de azi bogații; lor le este neconținut frică că or săraci, dacă or milui un sărac cu o bucată cât de mică.

Și în țara aceea, unde eră bogatul acesta, se întâmplă într'o vreme o foamete mare, cum nu s'a pomenit în lume, că muriau oamenii de foame. Mâncau bieții creștini iarbă și frunze ca vitele și nici iarbă și frunze nu mai erau, căci eră o secetă mare, de s'aprindea pământul. Bieții oameni rodeau cojile copacilor și mâncau pământ sărat, căci nimeni, nimeni nu aveă o boabă de grâu sau de porumb în țara aceea. Numai magaziile bogatului acestuia nemilostiv gemeau de bucate, și el nimănui nu dă o fărâmbă. Și cu cât năvăliau oamenii și cereau bucate, cu atât el încuia magaziile cu verigi de fier și lăcate și puneă străji, ca nimenea să nu se apropie. Și celui ce cerea bucate, îi răspundeă să-i aducă aur și argint și apoi îi va dă. Dar de unde eră să-i deă bieții săraci aur și argint? Și așa muriau oamenii pe un cap de foame pe lângă magaziile pline cu bucate ale bogatului nemilostiv.

Dela o vreme însă Dumnezeu sfântul, văzând atâta împietrire de inimă la bogatul acesta nemilostiv, își întoarse mila și începū a ploua și rodiră câmpiile din belșug, încât ședea acuma bucatele grămezi pe câmpuri. Iar în magaziile bogatului nemilostiv, trimise atâtea gârgărițe, câte boabe erau acolo, și în puțină vreme din toate bucatele lui nu mai rămaseră decât niște coji, cari numai erau bune de nimic.

Bogatul, de mare ciudă, se bolnăvi și zăcū atât de mult, încât îl mâncară viermii de viu.

Și de atunci a rămas de mâncă gârgărițele bucatele de prin magaziile oamenilor bogați, căci ei țin grămadă bucatele prin magazii și de multeori săracii rabdă foame.

III. Comuna și hotarul

71. Comuna.

Mai multe familii, cari locuiesc cu casele unele lângă altele, formează o *comună*. Comunele mici, a căror locuitori trăesc din lucrarea pământului, se numesc *sate*. Locuitorii satelor se numesc *săteni*. Sătenii se îndeletnicesc cu plugăria și cu creșterea vitelor.

Comunele mai mari, acăror locuitori se ocupă mai ales cu măestriile și neguțătoriile, se numesc *orașe*. Locuitorii lor se numesc *orașeni*. Orașenii sunt: neguțători, măestri, doctori, advocați, profesori, judecători ș. a.

Casele sătenilor sunt mici și acoperite cu tre-stie, șindilă, piatră ș. a. Prin sat sunt drumuri și șosele. Strada cea mai mare și mai frumoasă se numește *strada principală*. Stradele mai mici și pe de laturi se numesc *strade laterale*. În fiecare sat se află: biserică și școală, preot și învățător.

În orașe sunt case mai frumoase, strade largi și așternute cu piatră. În mijlocul orașului sunt *piețe*, de unde se cumpără toate lucrurile trebuincioase. În orașe sunt: biserici, școli, spitale și alte clădiri publice. Stradele orașelor — în timpul nopții — sunt luminate.

Oamenii, cari locuiesc în aceeaș comună, trebuie să îngrijească de bunul mers al comunei lor. Ei se adună din 3 în 3 ani și aleg câțiva dintre ei,

cari apoi îngrijesc de trebile comunei. Aceștia compun *antistia comunală*. Capul antistiei este *primarul*. De primar și de antistia comunală trebuie să asculte toți locuitorii comunei. Când cineva are vre-o plângere, se duce la primarul, care împreună cu antistia comunală cercetează jalba — ascultând pe pârîtor și pe pârît — și le face dreptate.

Locuitorii aceleiași comune trebuie să trăiască în bună înțelegere, să se ajute unii pe alții și să asculte de mai marii lor.

72. Mi-e dor de satul meu!

*Iese luna dintr'un nor
Și'mi aprinde 'n suflet dor:
Dor de câmpul înverzit,
Dor de satu-mi înverzit!*

*Dare-ar bunul Dumnezeu,
Să mă 'ntorc în satul meu!
Dare-ar Dumnezeu să dea
Să mă văd la vatra mea!*

*N'o să fie 'n sat drăguță
Ca și-a mea nici o căsuță,
Ca al meu frumos bogat
N'o să fie nici un sat!*

*Zi și noapte să muncesc,
Pân' mi-oiu face, cum doresc,
Casa — cuib de vesel traiu,
Satul — colțișor de rain!*

73. Strada sau ulița.

Prin orașe și chiar prin sate, oamenii își clădesc casele și își au curțile pe linii, încât ele stau în șir, una lângă alta. Locul, care rămâne liber între două șiruri de case sau de curți, se numește *stradă* sau *uliță*.

Unele strade sunt lungi, iar altele scurte. Unele sunt largi, altele strâmte. Stradele foarte strâmte se numesc *ulicioare*, *hudite* sau *strădele*.

Stradele din orașe sunt pardosite cu piatră, pentru ca să nu se facă noroiu. Pardoseala aceasta se chiamă *pavaj*.

Pe la oraș, pe lângă pereții caselor, pe amândouă laturile stradelor, se află câte un drum mai ridicat, care se numește *trotuar*.

Pe trotuare umblă numai oamenii, ca să fie feriți de căruțele și de carele, cari merg câteodată foarte repede pe stradă.

În sate, de obicei, stradele nu sunt pardosite cu piatră, ca în orașe.

Într'un oraș sunt mai multe strade și fiecare din ele are un nume deosebit.

Pe stradă trebuie să mergem liniștit și cuviincios. Numai copiii necuviincioși și răi fac sgomot și se ceartă pe stradă, supărând pe alți oameni.

74. Drumuri și șosele.

Umblând cu carele și cu căruțele dela un sat la altul, prin crânguri și prin câmpii, ori la târg și înapoi, oamenii și-au croit drumuri. Pentru ca în timpurile ploioase să nu se facă prea mult noroiu pe aceste drumuri, ei au cărat pietriș pe ele; iar la dreapta și la stânga lor au săpat șanțuri, unde se scurge apa din ploaie.

Drumurile acoperite cu pietriș se numesc *șosele*. Unele șosele sunt mai înguste, iar altele mai late.

Șoselele, cari trec dela un sat la altul, se numesc *șosele comunale* și sunt ținute în stare bună de săteni.

Șoselele, cari leagă satele cu orașul în care se află reședința comitatului, se numesc *șosele comitatense* și sunt ținute în stare bună cu cheltueala comitatului.

Șoselele, cele mari, adică acelea cari trec dealungul țării, dela un oraș la altul, se numesc *șosele de țară* și sunt făcute cu cheltueala Statului, adică a întregii țări.

Dacă șoseaua trece peste râuri, se zidesc poduri de lemn, de piatră, ori de fier, pentru ca oamenii să nu fie nevoiți să între prin apă și prin nomol cu carele lor încărcate.

Afară de șosele, mai sunt, în multe părți ale țării, și drumuri de fier sau *căi fierate*, pe cari oamenii călătoresc și duc poveri mari, cu multă repeziciune. Pe căile fierate, trăsurile, numite vagoane, sunt trase de o mașină, ale cărei roate sunt puse în mișcare de aburii dintr'o căldare mare de-a unei mașini.

Acea mașină se chiamă locomotivă.

Pe lângă șosele și dealungul drumurilor de fier sunt mai pretutindeni stâlpi, de cari sunt prinse sârmele de telegraf. Ele sunt întinse dela o comună la alta. Pe sârmele acestea se dau semne, prin cari oamenii își trimit unii altora știri, cu o repeziciune și mai mare decât a drumului de fier.

Oamenii mai umblă pe apă: cu luntrea, cu corabia și cu vaporul.

75. Seara.

<i>Bolta și-a cernit năframa</i>	<i>Zarea 'și picură argintul</i>
<i>Ca o mamă întristată;</i>	<i>Pe ovesele de aur;</i>
<i>Floarea soarelui pe câmpuri</i>	<i>Ostenit din aripi bate</i>
<i>Pleacă fruntea 'ngândurată.</i>	<i>Ca un vis pribeag un graur.</i>

*Codru-'și culcă cântăreții,
Doarme trestia bolnavă,
Dorm doi pui de nevăstuică
Sub o brazdă de otavă.*

76. Căi de comunicație.

Oamenii au nevoie să meargă unii la alții, pentru trebuințele lor.

Drumurile sau căile sunt mijloace de comunicație.

Pe uscat, omul poate merge cu carul, cu căruța, cu trăsura și cu drumul de fier.

Drumul de fier folosește omului să meargă repede și cu înlesnire. Tot cu drumul de fier se pot căra greutatea foarte mari. Înainte vreme, pe când nu erau drumuri de fier, oamenii călătoriau cu mare anevoință și cu multe primejdii.

Pe atunci se putea merge mai repede cu diligența. Dar câte mai pățiau, cei cari aveau nevoie să călătorească, din cauza drumului rău, în timp de ploaie și de ninsoare! Astăzi te sui într'un vagon de drum de fier, și nici nu știi când ajungi dela un oraș la altul. Omul a căutat mijlocul de a călători mai repede și cu mai mare înlesnire; prin muncă și cu ajutorul științei și-a ajuns scopul.

Însă nu numai pe uscat putem călători și duce mărfuri! Mai sunt și alte drumuri, anume drumurile de apă: râurile și mările. Pe apă, omul poate călători mai lesnicios cu corabia și vaporul.

Pe apele mici se întrebuințează luntrele și plutele. Ele sunt mâunate cu vâsle. Cu plușile se cară

din pădurile munților lemne, scânduri și alte lucruri. Dar nu numai atât! Omul a mai găsit și un alt drum, deși până acum greu de întrebuințat: drumul prin văzduh.

Pentru drumul prin văzduh s'a descoperit balonul și aeroplanul, dar cari până acum sunt încă primejdioase pentru călători. $\wedge$

77. Râul, balta, lacul și mlaștina.

Râul este o apă curgătoare.

În mersul lui, el mișcă roate de mori, unde se macină grânele, ori roate de ferăstrae, unde se taie scândurile. În apa lui se adapă vitele și se scaldă oamenii.

Când vine mare, el răstoarnă bolovani de pietre și duce cu sine trunchiuri de copaci.

Sunt unele ape cari nu curg ca râul. Acele ape stau pe loc și se numesc *ape stătătoare*.

O apă stătătoare, acoperită cu stufiș de trestie sau de papură, se numește *baltă*. Bălțile sunt de obicei pe lângă râuri.

Tot o apă stătătoare este și *lacul*.

Lacurile sunt mai mari decât bălțile și nu au stufișuri.

Prin bălți și prin lacuri se pescuiesc raci și fel de fel de pești. Tot în aceste ape trăiesc lipitorile și o mulțime de broaște.

Sunt unele locuri joase și mocirloase. Aceste locuri se numesc *mlaștini* sau *smârcuri*.

Prin mlaștini cresc: *pipirig*, *rogoz*, *papură* și alte ierburi bătoase. Alte plante nu mai cresc în aceste locuri.

Oamenii, cari trăiesc pe lângă mlaștini, sunt totdeauna șubrezi și bolnăvicioși. Deaceia, locurile mlaștinoase trebuiesc scurse cu ajutorul șanțurilor.

Mlaștinile, cari seacă dela sine vara, se numesc *băltoace*, *rovine* sau *viroage*. $\wedge$

78. Stufişul.

Pe marginea lacurilor şi prin locurile băltoase cresc: *trestie*, *papură*, *şovar*, *pipirig* şi alte plante de apă. Locul cu asemenea plante se numeşte *stufiş*.

Stufişul este foarte căutat de vânător, căci în el se pitulează dânsul, ca să împuşte găştele şi raţele sălbatice.

Gâsca şi *raţa sălbatică* au mare asemănare cu cele domestice. Ele sunt mai mici decât acestea, dar sunt mai sprintene şi mai meştere la înotat şi la sburat. Trăesc în câduri şi se nutresc cu melci, cu vermişori, cu peştişori, cu mormoloci şi cu plante de apă.

Multe foloase au dela stufiş şi ţăranii. Ei îşi învălesc casele cu *trestie*; cu *papură* se păpuresc buţile şi tot din ea se lucrează rogojini şi coşuleţe.

Trestia e subţirică, ca un deget, dar e mai înaltă decât un om. Trunchiul ei e gol pe dinăuntru, iar la vârf are un spic foarte stufos.

Papura este tot cam aşă de înaltă ca şi *trestia*, dar e mai groasă la trunchiu şi are o foaie mai lată.

Trestia şi *papura* se taie toamna, după ce au îngălbenit bine. Atunci stufişul rămâne gol, când găştele şi raţele sălbatice s'adună în câduri şi îşi iau sborul spre alte locuri.

79. Câmpul.

În jurul satului ori al oraşului se află *câmpul*. Primăvara sau toamna, oamenii ară o parte din câmp. În ţarină, ei seamănă grâu; porumb (păpuşoiu), orz, ovăs şi alte cereale bune pentru hrana omului şi a vitelor.

Printre grâne cresc multe ierburi vătămătoare holdelor ca: pirul, neghina, mohorul şi altele, pe cari plugarul le stârpeşte.

Altă parte a câmpului se lasă pentru iarbă. Locurile cu iarbă se chiamă *fânețe* și *izlazuri*.

Iarba fânețelor încolțește primăvara, îndată ce zăpada s'a topit. Vara, ea este destul de mare ca să poată fi cosită.

Este o plăcere să vezi iarba și holdele mișcându-se la suflarea vântului ca niște valuri verzi!

Vara, holdele se coc și se seceră; iar toamna se culege porumbul.

Pe fânețe sau pe marginea lor cresc ierburi și flori în mii și miș de fețe. Ce mândre sunt florile câmpului și cât de plăcut e mirosul lor!

Astfel sunt: viorelele, micșunelele, ghiociei de câmp, siminocul, garofițele, mărgăritarul și altele.

Alte flori ca: mușetelul, nalba și pelinul, sunt bune de leac.

În părțile unde iarba nu crește bine, oamenii seamănă pe câmp lucernă și trifoiu, ierburi foarte bune pentru hrana vitelor.

Pe câmp vedem adesea păscând turme de oi și cirezi de boi și de vaci. Locurile, unde pasc vitele se numesc *pășuni* sau *izlazuri*. Pe izlazuri mai pasc herghelii de cai și cârduri de găște și de rațe.

Câmpul este adesea plin de muncitori harnici, cari lucrează din zi până în noapte, la munca pământului. Și pământul le răsplătește însutit osteneala lor.

Copiii cumiți, cari pasc vitele la câmp, nu le lasă să între prin holdele oamenilor. Ei știu că este păcat să strice cineva lucrul altuia.

80. Lunca și crângul.

Lunca este o pădurice pe malul unei ape curgătoare. Lunca ne înfățișează o priveliște minunată. Apa se strecoară lin pe sub desișul de richiți și de

sălcii pletoase, cari ating cu ramurile lor luciul apei, pe când plopii și alți copaci, cărora le priește umezeala, se înalță subțiri în sus.

În luncă, iarba crește deasă și mătăsoasă, lăsând să iasă la iveală ici coala câte-o tufiță de căpșuni sau un rug de mure. În ea trăesc fel de fel de păsărele, cari fac să răsună lunca de cântecele lor vesele, căci și lor, dragi cântăreți, le place să stea la răcoare, când soarele dogorește în lunile de vară.

Tot o pădurice mică este și crângul. El e alcătuit din copaci tineri și deși. În crânguri putem vedea o mulțime de copăcei, ca porumbi, măcieși și alții.

În crâng, ca și în luncă, își fac cuiburile și viețuiesc cu drag păsărelele.

81. Șesul și munții.

Fața pământului nu este pretutindeni netedă ca luciul apei. Pe unele locuri, pământul este întins și neted; prin alte locuri el este mai ridicat; iar prin altele este scobit. Acolo unde fața pământului este netedă și nu zărim nici o parte mai înaltă decât locul unde stăm, zicem că este șes sau câmpie.

Dacă, din locul unde ne aflăm, vedem că fața pământului se înalță în vreo parte, atunci zicem că noi suntem în *vale*; iar partea cea înălțată se chiamă *deal* sau *coastă*. Unele dealuri au coaste repezi; pe coastele repezi ne suim cu greu și e foarte primejdios să le coborîm. Astfel de coaste se numesc *râpe*.

Dealurile sunt unele mai mici, altele mai mari. Cele mai mici se numesc *coline*, iar cele mari se numesc *muscele*.

Ridicăturile foarte mari se numesc *munți*. Partea de jos a unui munte se numește *poala muntelui*; iar partea lui de sus se chiamă *vârful*, *piscul* sau

culmea muntelui. Munții au adeseori pământuri pietroase, mai ales în părțile lor cele mai înalte.

Mai totdeauna, munții se țin lanț și se înșiră ori se îngrămădesc unii lângă alții. Mai mulți munți împreună fac *un șir sau un lanț de munți*.

Adâncimea, care desparte un munte de altul, se chiamă *vale*. Când valea e foarte îngustă și strânsă între două râpe, ea se numește *cheie*; iar când se lărgeste și lasă loc mult între poalele munților, se chiamă *luncă*. Mai prin toate văile dintre munți curg pârae, gârle și râuri.

În unele locuri se văd și niște ridicături înălțate de mâinile oamenilor. Aceste se numesc *măguri*, *movile*, *dâlme* ori *gorgane*.

82. Pădurea.

O întindere de loc acoperită cu arbori sau copaci se numește pădure. Cât de frumoși sunt arborii pădurei! *Brazii* cei drepți, cari în loc de frunze au ace, sunt totdeauna verzi. Ce frumos e *mestecănușul* cu coajă albă, din ramurile căruia se fac mătură și grepe. Cât de drepți și rămuroși cresc *stejarii* cei înalți! *Carpenii* cei cu lemn alb și bun de lucru. *Teii*, a căror flori răspândesc un miros atât de plăcut. Ce frumoasă e tufa de *alun*, din ramurile căreia se fac cercuri pentru buți sau vase. Fiecare din acești copaci au: *rădăcină*, *tulpină*, sau *trunchiu*, *ramuri*, *frunze*, *flori* și *fructe* sau *roadă*.

Primăvara avem în pădure *ghiocei*, *schinteiuțe*, *vioarele* și *lăcrămioare*. Toamna aflăm o mulțime de *alune*. În pădure trăiesc și animale sălbatice, ca: *urși*, *lupi*, *vulpi*, *cerbi*, *căprioare* ș. a., precum și o mulțime de pasări, ca: *privighetoarea*, *mierla*, *cucul*, *pițigoiul*, *ghionoiaia*, *porumbul sălbatic* ș. a., de a

căror cântec răsună pădurea. Pădurile sunt de mare folos. Ele ne dau lemnele de lipsă pentru lucru și foc, din lemnele lor se ard cărbunii cei trebuincioși, aici se prădesc și nutresc caprioarele și cerbii, cari le vânează omul; cu jirul și ghinda lor îngrașe porcii; ele regulează clima (schimbarea vremii), îmblânzind prin răcoarea lor fierbințele verilor și atrăgând norii cu ploaună.

Pădurile mari și bătrâne de sute de ani, se numesc *codrii*, iar cele cu copaci tineri și cu tufișe, se numesc *păduřițe* sau *crâng*.

83. Orașul verde.

*Cunoaștem o cetate
Cu casele tot verzi,
Cu uliți încurcate,
Unde ușor te pierzi.*

*Și 'ncasele umbroase
Trăesc mulți cântăreți.
Cu cântece voioase
Primesc ei pe drumeți.*

*Și mândre floricele
Pe ulițe răsar.
Fragi roșii, mure negre
Se capătă în dar.*

*Și mândre păsărele
Sunt cântăreții ei.
Cetatea asta verde
O știți voi, dragii mei?*

84. Oraşul.

Oamenii au multă nevoie unii de alţii şi de aceea ei stau totdeauna aproape unul de altul, ca să-şi poată veni într'ajutor.

Sunt o mulţime de lucruri de cari oamenii au trebuinţă şi pe cari trebuie să le cumpere dela negustori ori dela meşteşugari. Locul, unde se adună oamenii, ca să vândă ceea ce au de prisos şi să cumpere lucrurile de cari au trebuinţă, se chiamă *târg*. În târguri sunt prăvălii, unde se vând lucrurile de trebuinţă, şi mai sunt fel de fel de meşteşugari sau meseriaşi. Oamenii, cari locuiesc în târg, se numesc *târgoveţi*.

Dacă târgul e mai mare, se numeşte *oraş*. Sunt oraşe mari şi oraşe mici. Oraşele şi târgurile, ca şi cătunele, au fiecare câte un nume deosebit.

Casele din oraş sunt apropiate, ba uneori sunt chiar lipite unele de altele şi aşezate în rânduri drepte.

Cei mai mulţi din locuitorii oraşelor sunt meseriaşi sau meşteşugari, negustori şi funcţionari. Aşa, în oraşe se găsesc: cismari, tâmplari, strungari, dulgheri, croitori, pălărieri, fierari, lăcătuşi, geamgii, şi tinichigii; brutari, măcelari, cârciumari, grădinari, şelari, alămari, zidari şi zugravi; ceasornicari, giuvaergii şi tapiţeri. Mai sunt şi preoţi, profesori, spiţeri, medici, advocaţi şi mulţi alţii.

Prin oraşe sunt şi multe biserici, fel de fel de dregătorii, şcoli de deosebite feluri, fabrici, hanuri, birturi şi prăvălii. Pe alocurea sunt teatre şi o mulţime de locuri de petrecere. Casele sunt mai mari, mai înghesuite şi mai frumoase; uliţile sunt pardosite cu piatră şi ţinute curat, având fiecare dintre ele câte un nume.

În oraș vezi mulți oameni pe strade, mergând încoaci și încolo. Aici auzi strigătul precupeților, cari vând lucruri trebuincioase familiilor, tropotul cailor, scârțăitul carelor, sunetul flașnetelor și sgomotul ce-l fac deosebiții meseriași; dincolo vezi o mulțime de soldați, trecând în șiruri; mai încolo copii cari merg grăbiți spre școală. Și câte nu mai vezi prin orașe!

85. La târg.

Pe drum trec mereu care încărcate. Negustori de tot felul vin pe urma carelor. Toți se opresc în poiana de lângă biserică. Acolo se ține bâlciul sau târgul.

Tincuța și Ionel privesc pe drum dela fereastră și numără carele. Cum ar mai alerga și ei să vadă cum întind negustorii prăvăliile, cum așează marfa... Dar mama lor nu-i lasă:

— „Azi nu se poate, că am treabă cu voi să vă spăl și să vă fac curați și frumoși. Măine vom merge împreună și am să vă plimb prin tot bâlciul.“

Tincuța și Ionel se culcară mai de vreme în seara aceea, ca să se scoale a doua zi mai de dimineată.

Cum se luminează de ziuă amândoi copiii alergară la mama lor:

— „Gâci, la ce-am venit?“

— „Vă e foame poate; așa până în ziuă?“

— „Nu! hai la târg!“

— „Dar ce să faceți acolo d'acum și până diseară? Lasă întâiu să mâncăm de prânz și apoi e destulă vreme!“

Copiii plecară nemulțumiți.

În sfârșit veni și prânzul și mâncară. Ionel zise iar:

— „Mamă, știi ce ne-ai spus!“

— „Bine, dar duceți-vă în grădină și spuneți și tatălui vostru“.

Copiii alergară în grădină:

— „La târg cu mama! La târg!“

Tatăl: „Și ce să faceți voi acolo?“

Tincuța: „Să vedem fel de fel de lucruri frumoase“.

Ionel: „Să cumpărăm fel de fel de lucruri frumoase“.

Tatăl: „Trebuie să aveți parale multe de mergeți așa cu curaj“.

Tincuța: „Nu tată! Eu n'am nici un ban“.

Ionel: „Nici eu! Dar poate ne dai dumneata“.

Tatăl: „Numai să fiți cuminte; uite ție Tincuțo, îți dau zece fileri“.

Tincuța: „Dar lui Ionel nu-i dai?“

Tatăl: „Ionel e mic; ce să facă el cu banii?“

Tincuța: „Nu, tată, nu e așa mic când se ridică în vârful degetelor e mai cât mine de înalt“.

Ionel: „Da, tată: Uite, când mă ridic în vârful degetelor sunt tot cât Tincuța de înalt“.

Tatăl: „Dacă e așa, ține zece fileri“

Sosiră și în bâlciu. Acolo eră înghesuială mare, căci venise lume după lume. Ce de prăvălii întinse erau!... Negustorii strigau și se tocmeau în gura mare, unii chemau lumea, alții își laudau marfa țipând cât puteau, alții măsurau cu metru, fluierau, îndemnau lumea să cumpere; nu se înțelegea nimic.

Cea d'întăiu prăvălie eră cu ghetе; lângă ea una cu cuțite și oale; apoi una cu bumbac, cu stambă vopsită, cu basmale, alta cu lumânări, altele cu turte dulci... Mai departe văzură o prăvălie numai cu păpuși, cu jucării și cu animale mici vopsite frumos: boi, cai, oi, păsări, șoareci, toate pentru copii. Tincuța și Ionel se opriră mult acolo să

se uite la acele lucruri minunate. Văzură acolo un elefant de lemn, cu nasul lung și încârligat, o maimuță cu patru mâni, o cămilă și cine le mai ține minte? Păcat că nu luase și pe sorioara lor Mița ca să vadă jucăriile și păpușile!

— Dar tot e bine, se gândi Tincuța, că am parale să cumpăr păpușa aceea mare și frumoasă și s'o duc Miții. Ea se apropie de femeia care vindea și întrebă:

— „Vrei să-mi vinzi mie păpușa aia mare, cu rochia verde?”

— „Da, fetițo, răspunse femeia; căm să nu ți-o vânz, dacă ai parale?”

— „Da, am zece fileri, uite-i ici!”

Femeia începuse să râză și zise:

— „Numai cu atâta nu putem face târg, draguță! Păpușa aceea e scumpă: costă opt coroane! Dar uite, cu zece fileri poți să cumperi rața asta: când o strângi în mână face: mac! mac!... ori oița asta, când o apeși pe spinare face: beeeee!... ori cutia asta cu muzică, ori cornul ăsta când suflă pe el face ta-ra-ta-ra-tara”.

Tincuța se uită, se uită mult, și nu știă ce se cumpere, până nu veni mamă-sa care șezuse de vorbă cu o femeie. Mama îi zise: mai bine cumpără pentru Mița omul ăla de lemn, care joacă în mâini și din picioare, când tragi de ață. Știi că a mai avut unul tot așa și toată ziua se jucă cu el, până l-a pierdut pe drum. Tincuța așa făcù.

Ionel cumpără un fluier, un biciu și turte dulci pe cari le mânâncă cu Tincuța și opri și Miții una.

IV. Icoane din natură, descrieri.

86. Corpul omenesc. X

Privind corpul nostru vedem că el are trei părți principale și anume: *cap*, *trunchiu* și *membre*, adică mâinile și picioarele.

Capul e rotund și este așezat deasupra trunchiului.

Partea deasupra a capului se numește *creștet*, iar partea dinainte *față*. La față vedem: *fruntea*, *ochii* cu *sprâncenele* și *genele*, *nasul* cu *nările*, *gura* cu *buzele*, cu *dinții* și cu *limba*. Mai în jos este *bărbia*, iar de amândouă laturile capului sunt *urechile*.

Înlăuntru capului sunt adăpostiți *creerii* omului; iar în creeri se află *mintea*.

Capul se leagă de trunchiu prin *gât*.

Trunchiul este partea cea mai mare a corpului. La trunchiu vedem: sus *umerii*, în partea dinainte pieptul și pânțele, în partea dinapoi *spatele* și *șalele*, iar în partea dreaptă și stângă *coastele* și *șoldurile*.

În partea stângă a pieptului simțim *inima* bătând. De amândouă părțile pieptului sunt *plumânile*, cu ajutorul căror răsuflăm. Prin plumâni se primește aerul din trupul nostru. În pânțele se află *stomacul* și *mațele*. Aici se preface în sânge mîncarea, dând astfel puteri noi corpului nostru.

Sus, de o parte și de alta a trunchiului, sunt *brațele*, iar în partea din jos *picioarele*. La brațe vedem: *cotul* și *mîna* cu cele cinci *degete*.

Picioarele au: *coapsă, genunchiu, pulpă, fluier, călcâiu, talpă și degete.*

Corpul este acoperit cu *piele*, care e ciuruită de milioane de găuri numite *pори*, prin cari se străcoară din corp în formă de aburi și sudori, materiile stricate.

Pielea trebuie spălată cât mai des. Iarna ne spălăm în apă caldă, iar vara în apă rece de râu. La scaldă mergem încet să nu asudăm. În scaldă nu stăm pe loc, ci facem mișcare. După scaldă frecăm bine corpul, ne îmbrăcăm iute și facem plimbare.

Părul trebuie pieptănat în fiecare zi, iar tot la o săptămână îl spălăm cu apă caldă. Ungھیile trebuie tăiate și curățite de necurătenia de sub ele.

Corpul trebuie ținut curat și bine îmbrăcat. Să-l păzim de receală și mai ales de umezală, căci altcum ușor ne putem îmbolnăvi.

87. Văzul.

Toate din lumea aceasta le vedem cu ochii. Ochii sunt rotunzi ca niște globurile. Ei sunt așezați în orbitele feții. Ochii sunt apărați de oasele din jurul lor și de pleoapele ce se închid deasupra lor. Din pleoape cresc niște perișori, ce se numesc *gene*. Genele împreună cu sprâncenele apără ochii de sudoare, praf și de lumină izbitoare.

Unii oameni văd bine lucrurile fie cât de mici și de depărtate, despre aceia zicem că au vedere *ageră*. Alții nu văd lucrurile decât numai când le apropie de ochi; aceștia sunt *miopi*.

Oamenii bătrâni, din' contră, ca să poată vedea depărtează lucrurile dela ochi; acestia se zic *presbiți*. Miopii și presbiții având vedere slabă poartă ochelari.

Oamenii cari nu văd deloc, se numesc *orbi*. Orbii nu văd lumea, nu văd părinții și frații lor; ei sunt cei mai nefericiți în astă lume.

Fiind deci vederea avuția cea mai scumpă, trebuie să grijim de ochii noștri: Să ne spălăm în toată dimineața și chiar și peste zi, ochii cu apă curată; dar să nu ne spălăm îndată după sculare, căci fiind ochii încă înfierbântați, ușor se bolnăvesc de roșeață. Să ne ferim a ne uita la lumină prea mare, de pildă la soare ori la lampă. Când cetim sau scriem, să nu stăm cu ochii prea aproape de carte și caiet. Nu este bine să cetim la lumină prea mare, ori în amurgul serii. Să nu ne lovim peste ochi, să-i păzim de praf și de murdărie.

88. Auzul.

Privind urechile cu luare aminte, vom deosebi la fiecare ureche: partea din afară, care adună undele sunetului și care se numește *schoica urechii* și partea care se întinde înlăuntru și căreia îi zicem *canalul auzului*. În canalul auzului se află o materie cleioasă care împiedecă insectele și praful de a intra în urechi.

Cu urechile auzim vocea oamenilor, glasul animalelor și alte sunete. Urechile sunt *organele* auzului. Când vorbesc tare mai mulți oameni la un loc, se face *gălăgie*. Pe strade și în piață se aude *sgomotul* ce-l fac trăsurile și oamenii. Oamenii cari n'aud deloc se numesc *surzi*. Omul care se naște surd rămâne și mut. Un astfel de om se numește *surdo-mut*. Surdo-muții, ca și orbii, sunt cei mai nefericiți oameni. Ca să păstrăm auzul; trebuie să ne ținem urechile curate, să le ferim de țipete și de sgomot, de curent și de receli; să nu ne scobim în urechi cu lucruri ascuțite.

89. Dumnezeu veghiază.

*Într'un an sunt multe luni,
O! dar cât de multe zile!
Știi tu, câte sunt, copile?
Numără, și atunci ușor,
Vei găsi mulțimea lor.*

*Și acum înseamnă-ți bine
Tocmai câte zile sunt,
Chiar de-atâtea ori privește
Dumnezeu din cer la tine,
Și trimite pe pământ
Îngerul ce te păzește.*

90. Gustul și mirosul.

Dacă luăm în gură o bucată de pâine, carne ori zahăr, le putem deosebi unele de altele și fără să le vedem; le deosebim adecă prin gust. Dacă luăm în gură o bucată de zahăr, simțim că e *dulce*. Dacă mâncăm varză acrită simțim că e *acără*. Peli-nul, chinina și alte doctorii sunt *amare*. Cu limba simțim gustul lucrurilor, adecă *gustăm*, de aceea ea este organul gustului.

Pentru a ne păstră gustul trebuie să ne spălăm gura după mâncare, să nu mâncăm lucruri prea fierbinți sau prea reci, prea sărate ori prea ardeiate.

Când ne aflăm în grădină, simțim mirosul florilor. Ca să putem mirosi un lucru mai bine, îl apropiem de nas. Cu nasul mirosim. Cu el simțim că unele lucruri au miros plăcut, altele neplăcut sau urât. Cu nasul simțim dacă o mâncare este bună sau stricăță; de aceea zicem că nasul este organul mirosului. Unii oameni simțesc chiar și cel mai slab miros, aceștia au miros *fin*. Alții însă n'au miros. Unele animale au miros cu mult mai fin ca oamenii. De pildă cănele; el cunoaște după miros urma stăpânului sau a vânatului.

Nasul trebuie ținut curat. Spre scopul acesta trebuie să avem o batistă cu care să ștergem nasul. Să respirăm totdeauna pe nas, ca vara să se curețe

aerul de praf, iar iarna să se încălzească. Dacă ne răcim și căpătăm catar, trebuie să stăm la căldură și să bem ceaiu cald de flori de teiu, de soc, ori de mușețel.

91. Pipăitul. Simțirile.

Când luăm o piatră în mână simțim că e tare. Dacă suntem în întunec și voim să căutăm ceva, *pipăim* cu mâna. Pipăind piatra simțim că e *tare* și *aspră*; buretele e *moale*, iar sticla e netedă. Prin pipăit aflăm deci că unele lucruri sunt tari, aspre moi și netezi.

Organul pipăitului este *pielea*. Simțul pipăitului se află pe toată suprafața pielii, dar mai ales la vârful degetelor mânei. Orbii pipăiesc foarte bine. Căldura și răceala n'o simțim până nu ne apropiem de foc și până nu atingem ghiața.

Despre lucruri putem căpăta cunoștință, adică le putem simți în cinci chipuri: prin văz, prin auz, prin miros, prin gust și prin pipăit.

Văzul, auzul, gustul, mirositul și pipăitul se numesc *simțiri*; iar ochii, urechile, limba, nasul și pielea sunt organele simțirilor.

Cu ajutorul simțirilor cunoaștem lumea.

92. Vine ploaia.

Vine ploaia! Las' să vie!

De ce-i bună ploaia, știe

Iarba arsă din câmpie.

Las să vie!

*Vine ploaia! Bine-mi pare!
În grădină am o floare;
Ploaia mi-o va crește mare.
Bine-mi pare!*

*Vine ploaia! Las'să vie!
După ploaie, toate 'nvie
În grădină și'n câmpie.
Las'să vie!*

93. Animalele folositoare câmpului: liliacul, ariciul, cârțița.

Toate animalele, pe cari omul le ține pe lângă casă, îi aduc anumite foloase: câinele îi păzește avutul; calul, boul și asinul îi cară greutățile, iar oaia îi dă lâna pentru îmbrăcăminte. Unele din acestea îi mai slujesc și la hrană, dându-i lapte și carne gustoasă.

Însă nu numai animalele depe lângă casă, și pe cari omul le îngrijește, îi sunt folositoare. Sunt câteva animale cari ar părea că nu sunt bune de nimic, ca de pildă: liliacul, ariciul, cârțița și altele; și totuș și aceste vietăți îi fac un mare bine, pentru că stârpesc mii și milioane de insecte vătămătoare pomilor și holdelor. Așa *liliacul* cel urât la vedere, și de care toată lumea se păzește, se nutrește cu insecte. Liliacul seamănă cu un șoarece, dar are la membrele de dinainte degetele foarte lungi și legate între ele cu o piele tare și acoperită cu păr, care îi ajută să poată sbură. Acest animal stă în timpul zilei ascuns prin păduri ori prin locuri întunecoase, cu capul în jos, atârnat cu picioarele de câte vreun lemn, iar cum se înserează, începe să alerge în toate

părțile după fluturi, din ouăle cărora ies atâtea omizi vătămătoare roadelor pomilor și câmpului.

Ariciul cel cu trupul acoperit cu țepi în loc de păr și care se strânge în formă de minge, când e atacat ori când aude sgomot, e și mai folositor câmpului. El stârpește nu numai insecte, dar și viermi, melci, gândaci, ba chiar și soareci. Toată vara, cât ține noaptea, el e vânătorul și păzitorul cel mai îndămânatic pe câmp și prin grădini.

Dar apoi *cârțița*, cea atât de urâtă la vedere: neagră, cu ochii mici și cu labelle dedinainte scurte și înarmate cu unghii lungi, cu cari își sapă vizuinile, cât de folositoare e câmpului ! Mii și mii de viermi și insecte, cari rod rădăcinile holdelor, ea le nimicește fără să știe nimeni.

Feriți-vă de a aduce vătămare acestor animale cari ne fac atâta bine ! Mulți neștiutori greșesc când caută să le stârpească.

94. Calul.

Calul este cel mai mândru și mai frumos animal de casă. Ți-e drag să-l privești ! El are capul lungăret, ochii mari și vioi, urechile cele ascuțite le ține ridicate și le mișcă dincotro vine vreun sgomot, de aceea și aude foarte bine. Botul său lung, se sfârșește în două nări mari și deschise. Cu buzele sale carnoase și mișcacioase poate prinde bine iarba, iar cu dinții săi tăietori, cari sunt lați și ascuțiți, o poate tăia cu ușurință. Măselele sunt late și cu dungi, pentru a măcina grăunțele. Gâtul cel lung și încovoiat este împodobit cu o coamă bogată. Pieptul e lat. Trupul calului e vânos și svelt și pare anume făcut să tragă la căruță. Picioarele calului sunt vânoase, lungi, subțiri și puternice. De aceea el poate

să fugă foarte bine. La fiecare picior are câte o copită nedespicăată, care se potcovește. Calul nepotcovit merge greu la drum întocmai ca și omul neîncălțat. Cu copita calul dă lovituri; când se înfurie, și se apără când e atacat. Coada calului e lungă și stufoasă. Cu ea se apără de muște. Caii se deosebesc după culoarea părului: un cal e *bălan* ori alb, altul e *roib* cu părul roșu, *murg* cu părul cenușiu. Calul cu o pată în frunte se numește *breaz*.

Calul se nutrește cu fân, paie, orz, ovăs și iarbă. Când i-e foame ori sete, *nechiază* și bate cu piciorul. Calul trage căruța și duce pe călăreț. Din fire e mândru, curajos, vioiu și deștept. El umblă și noaptea în întunec pe locurile lui cunoscute, fără să rătăcească. Nu se dă îndărăt dela nici o premijdie, el merge curajos și în războiu și trece înnot ape cât de mari. Când simte însă ceva rău, nu mai face nici un paș înainte, sare și o rupe la fugă. Sunt și cai cu nărav, cari lovesc cu piciorul, ori mușcă cu dinții. E bine să ne ferim de caii pe cari nu-i cunoaștem.

Calul este foarte folositor. El trage la căruță, plug și duce pe om, călare. Din pielea calului, tăbăcită, se fac încălțăminte și curele. Din părul cozii se fac arcuri de vioară, sâte, perii și altele. Cu părul lui se umplu saltelele de pat. Din copite se fac pieptene. Calul bine hrănit și îngrijit e cel mai frumos și mândru animal domestic. Dacă nu-l hrănim bine și nu-l îngrijim cum se cade, el slăbește, nu mai este plin de viață, umblă tot în sălă și năcăjit. Dacă nu-l țesălăm regulat, părul lui numai este neted și strălucitor, ci murdar, plin de praf și gunoaie. Pentru prăsirea cailor de soiul ales, țara are vestitele herghelii de cai dela *Mezőhegyes* (în comitatul Csanád), *Bábolna* și *Kisbér* (în comitatul Komárom).

95. Paștile.

*Prin pomi e ciripit și cânt,
 Văzduhu-i plin de-un roșu soare
 Și sălcile în albă floare.
 E pace 'n cer și pe pământ !
 Rusuflul*) cald al primăverii
 Adus-a zilele 'nvierii.*

*Și cât e de frumos în sat !
 Creștinii vin tăcuți din vale
 Și doi de se 'ntâlnesc în cale
 Își zic : Cristos a înviat !
 Și râde-atâta sărbătoare
 Din chipul lor cel ars de soare !*

*Biserica pe deal mai sus
 E plină astăzi de lumină,
 Că 'ntreaga lume este plină
 De-acelaș gând din cer adus :
 În fapta noastră ne e soarta
 Și vieță este tot, — nu moartea !*

*Pe deal se sue 'ncetișor
 Neveste tinere și fete,
 Bătrâni cu iarna vieții 'n plete,
 Și 'ncet în urma tuturor
 Vezi șovăind câte-o bătrână
 Cu micul ei nepot de mână.*

*) Răsuflul — suflarea.

96. Mărul.

Mărul este un pom mare și frumos. El crește mai prin toate grădinile. Dacă scoatem un măr din pământ și-l privim cu luare aminte, vedem că are în partea din jos o rădăcină mare și rămuroasă, care să răspândește adânc în pământ. Din rădăcina mărului crește trunchiul cel gros, lemnos și înalt, care e acoperit cu coajă groasă și crăpată de co-loare cenușie. Dacă tăiem trunchiul de-a curmeziș, vedem deasupra: *scoarța*, sub ea *coața* și *lemnul*, iar la mijloc *măduva*.

În partea deasupra trunchiul are mai multe *crăci* și *ramuri*, cari formează împreună o *coroană* mare și rotată.

Primăvara cresc pe ramuri *mugurii*, din cari ies *frunzele* și *florile*. Frunzele, cari sunt de culoare verde închisă, sunt ovale, pe jos păroase, lunguete și dințate pe margini. Prin aprilie mărul *înflorește*. Florile lui sunt albe roșietice și au miros plăcut. Ce frumoși sunt merii înfloriți! Dacă privim cu luare aminte o floare, vedem că ea are: *calice* sau *potir*, care e verde. În calice sunt 5 foițe late, cari se numesc *petale* și cari formează *corolă*. Între petale sunt *staminele* și *pistilii* cu ovarele lor. Din flori se fac fructele cele gustoase. Merele sunt rontunjoare și puțin turtite atât la coadă cât și la partea cealaltă. Ele sunt acoperite cu o coajă subțire, de desuptul căreia se află un miez cărnos, de un gust dulce acrișor. În mijlocul mărului sunt semințele. Când merele sunt coapte, semințele devin negricioase sau roșcate. Merele coapte sunt foarte sănătoase. Fierle și îndulcite cu zahăr dau o mâncare gustoasă, care e bună pentru stomac.

97. Vaca.

Vaca este cel mai folositor animal de casă. Capul ei e colțuros, fruntea lată și împodobită cu 2 coarne, cu cari se apără. Ochii, urechile și gura ei sunt mari. Botul e golaș. Gura e lată. În gură are la falca din jos numai dinți tăietori și măsele, iar deasupra nu are dinți tăietori, ci numai gingei vârtoși. Limba e lungă și aspră, de aceea prinde cu ușurință nutrețul. Gâtul e scurt, gros și puternic, având în partea de jos o *bărbie*. Picioarele ei sunt scurte, dar puternice, având unghia despicate în două. La coadă are păr lung și stufoș, cu care se apără de muște. Vaca după ce s'a săturat, răgăind aruncă nutrețul iarăși în gură, unde îl macină a doua oră, adică îl *rumegă*; de aceea se numește animal *rumegător*.

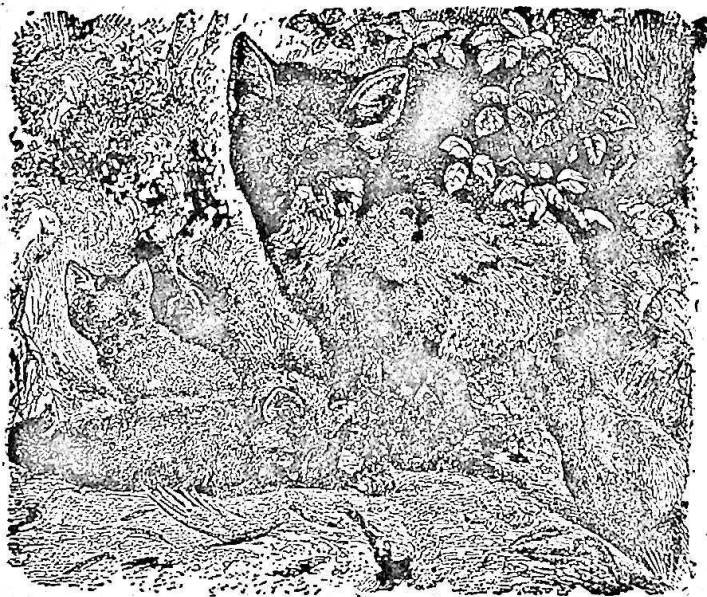
Ea este un animal blând, răbdător, liniștit și domol. Vaca fată la an câte un vițel, care îl nutrește cu laptele ei. Vitele cornute sunt cele mai folositoare animale. Ele trag la plug și la car. Vaca ne dă lapte, din care se face: smântână, brânză și unt. Carnea vitelor cornute e gustoasă și nutritivă. Din piele se fac încălțăminte, din coarne pieptene, plăsele și nasturi, din său se face săpun și lumină.

98. Vulpea.

Vulpea este un animal răpitor din neamul cânelui, dar e ceva mai mică decât acesta.

Privindu-o mai de aproape, vedem că avem de a face cu un animal de pradă. Ea are cap mic, bot

ascuțit și o gură largă în care are atât la falca deasupra cât și la cea din jos câte 4 colți ascuțiți. Cu aceștia apucă și sfășie prada. Ochii vulpii sunt lucitori și sticlesc la întunec ca două lumini ; cu ei vede și noaptea, când de regulă pleacă la vânat. Urechile îi sunt mici, coada e lungă și stufoasă. Trupul vulpii e subțirel și mlădios ; de aceea vulpea

se poate furișă cu ușurință. Picioarele ei sunt sprintene și vâjoase, așa că fiind urmărită o ia la sănătoasă încât nici câinii nu o mai ajung.

Părul ei este neted, moale și de culoare roșcată numai pe pânțele, vârful coadei și împrejurul botului este alb. Vulpea este vestită pentru viclenia ei.

La vânat umblă numai noaptea și având miros fin, miroasă din depărtare orice animal. Ca să

nu o audă alte animale, se târăie pe foale; astfel prinde ea și iepurile durmind. Pasările le prinde cu vicleșug. Se întinde cu picioarele pe pământ ca și când ar fi moartă, și când se apropie vre-o pasăre, odată se aruncă asupra ei. Ea își face găuri sub stânci, cu mai multe ieșiri, așa, că dacă e atacată de vre-un dușman, își duce puii în altă parte. Ea este o mamă iubitoare, își îngrijește bine puii cu melci și șoareci tineri.

99. Vulpea în livadă.

*O vulpe a intrat odată
Flămândă în livadă.*

*Și văzând poamele frumoase, coapte bine,
S'a bucurat prea mult în sine.
Dar bucuria ei a fost în mâni străine,
Că poamele pe crengi cam sus erau
Și nu se scuturau.
Umblând ea în zădar, mai bine de un ceas,
A zis acestea cătră poame:
„Cum v'am găsit așa vă las,
Măcar că la privit vă arătați prea bune;
Dar vezi, în loc să folosiți,
Voi dinții străpeziți.“*

A. Donici.

100. Cucul.

Iubite Aurel!

*De 3 săptămâni sunt la unchiul meu, care are
pe moșia sa păduri întinse. Toată ziua sunt în pă-*

dure. Pădurarul mi-a vorbit mult despre păsările pădurii. Ce minunat mi-a descris cucul.

Cukul e ceva mai mare decât un porumb. El vine la noi când s'a încheiat înverzirea codrilor, adecă pe la sfârșitul lui aprilie și prin august se duce împreună cu celelalte păsări călătore în țările calde de miazăzi. Fiind din fire spărios numai rar îl putem vedea în haina sa cenușie, pe pânțele cu dungi cafenii; așa că seamănă mult cu crengile arborilor. Având aripi și coadă lungă, poate sbura de minune. Pe pământ se coboară foarte rar, căci având picioare scurte nu poate umbla bine. Ciocul său e scurt și puțin încovoiat. El se nutrește mai ales cu omizi. Fiindcă omizile conțin puține materii nutritoare, de aceea cucului îi trebuie multe până să se sature. Cucul este deci o pasăre foarte folosită, fiindcă el nimicește omizile; cari sunt cei mai mori dușmani ai pădurilor.

Cukul nu-și clocește singur ouăle. Femeiușca caută încă de timpuriu cuiburi de pasări mai mici, cum e pitulicea, codobața ș. a. și ouă pe furiș câte un ou. Când ies puii, cel de cuc fiind mai mare mănâncă mai mult. Crescând mai mare, ca să aibă destulă mâncare, delatură din cuib pe frații vitregi și astfel cucul rămâne singur. Părinții săi vitregi — cu toate acestea — îl cresc până ce poate sbura.

Te salută

*prietenul:
Cornel.*

101. Barza sau Cocostârcul.

Primăvara vedem pe câmpie o pasăre albă, mai înaltă ca o curcă ; este barza sau cocostârcul. Ea este înaltă aproape de un metru. Cu picioarele ei lungi, îmbrăcate într'o piele roșie, se potrivește de minune grumazul ei cel lung și încovoiat. Cu aripile sale negre, se potrivesc bine penele cele albe de pe corp și gât. La picioare are patru degete, cari sunt împreunate cu o piele, de aceea barza umblă cu înlesnire prin ținuturile mocirloase, unde își caută nutremânt : broaște, șerpi, viermi, șoareci, gândaci și tot felul de broaște vătămătoare. Deci *barza este o pasăre folositoare*. În sburat e un măestru neîntrecut. Ea sboară lin, parcă alunecă prin aer, ținând gâtul și picioarele întinse. Când doarme, ține ciocul ascuns în pene și stă într'un picior. Berzele sunt pasări blânde și trăiesc aproape de casele noastre. E credința în popor, că unde-și face barza cuibul, acolo e noroc la casă. Cuibul și-l face pe coperișul caselor. Ouă câte 2 sau 3 ouă, pe cari le clocește atât femeiușca, cât și bărbătușul.

Berzele sunt pasări călătore. Ele sunt la noi primăvara și vara ; iar toamna — prin august — pleacă în țările calde de miazăzi. Barza își iubește puii. Niciodată nu'și lasă cuibul singur, când are ouă sau pui mici. Totdeauna unul din părinți rămâne cu puii, cât timp celalalt se duce după mâncare. Când sunt mari îi învață să sboare și să bată cu ciocul.

102. Cum să știu ajută pasărilor.

1. Un stol de porumbei ieșiră la plimbare. Din marginea pădurei îi pândeau trei ulii vrăjmași.

Porumbeii s'au rotit de câteva ori în aer. Când să se îndrepte spre pădure, se pomenesc cu dușmanii în față.

Porumbeii o iau la fugă nebunește. Uliii se reped după ei. Porumbeii se țin la început toți grămadă la un loc. Dintr'odată un uliu se repede ca săgeata și rupe doi porumbei din grămadă. Erau un bărbătuș și o femeiușcă. Bieții porumbei despărțiți de ceilalți se răsucesc și se svârcolesc prin aer. Uliii după ei.

Porumbeii zdrobiți de oboseală abia 'și mai mișcă aripile. Uliii se aruncă asupra lor și-i apucă pe amândoi. Porumbeii țipă, dar nu de durerea lor, ci de jale după cei doi puișori golași, pe cari i-au lăsat în cuib.

2. Puișorii așteaptă și piue flămânzi, dar părinții lor nu se mai întorc.

E seară. Afară e răcoare și liniște. În cuiburi puișorii stau ghemuiți sub aripile calde ale mamei lor. Numai cei doi golași orfani tremură singuri în culcușul lor rece.

Dar ce s'aude dintr'odată în liniștea nopții? E un fâlfăit de aripi. Din cuibul vecin a ieșit un porumbel. Porumbelul se așează întâiu pe streșină. Apoi se lasă frumușel pe cuibul cel pustiu. Aici își întinde aripele peste cei doi puișori orfani. Îi încălzește și-i mângăie, iar mititeii îi mulțumesc piuind subțirel.

A doua zi des de dimineață se pornesc porumbeii din cuiburi după hrană. Când se întorc, se abat pe la cuibul orfanilor și le dă și lor, să piște din ce-au adus.

Golășei nu mai sunt acum orfani. Au și ei hrană și peste noapte căldură. În fiecare seară vine câte-un porumbel și îi ocrotește de frig.

Câtă dragoste e între păsări! Cum se știu ajută!

Și încurând pușorii rămași orfani s'au făcut mărișori. Acum își pot căuta ei singuri hrană.

103. Istoria unui spic de grâu.

Când iai în mână un bob de grâu, nici nu-ți trece prin minte, că acesta e ceva viu. De-l pui la ureche n'auzi nimic; îl pui pe masă nu se mișcă. Nu e nici cald nici rece și cu toate acestea e plin de viață.

În grăuntele acesta mic se ascunde un paiu mare cu frunze și cu spice, deși ochiul omenesc nu-l vede! Nici în oul de pasăre nu vezi nici pene, nici aripi, nici cioc, nici picioare, și cu toate acestea în el stă ascunsă o pasăre întreagă!

Sămânța de grâu e și ea un fel de ou, pe care-l clocește pământul. Colțul ce se găsește într'ânsa, e bine păzit. Ca și oul, sămânța e învălită pe dinafară cu o coajă tare. Sub această coajă se află o peliță mai subțire.

Aruncată în pământ sămânța e pătrunsă de umezeală și de căldură și coaja se moaie.

Colțul se deșteaptă din somn și începe a suge hrană albă și lăptoasă, ce-l înconjoară. Prinde puteri și se pune pe lucru: sparge învelișul, care-l ținea încătușat și scoate afară doi colțișori, rădăcina și tulpinița.

Rădăcina se îndreaptă în jos în pământ să caute hrana, pe care o suge cu firisoarele ce cresc dintr'ânsa. Tulpinița se ridică în sus și iese afară la aer și la lumină.

Pe când rădăcina se rămurește și se întinde în pământ, tulpinița crește și se preface în paiu cu frunze. Lumina și căldura soarelui fac mustul paiului așa de dulce și hrănitor, că vitele mănâncă cu nesaț grâul verde.

După puțin timp grâul dă în spic. Acesta e înfășurat de o frunză lungă și fără coadă, ca toate frunzele grâului.

Ce minunată făptură e un spic de grâu! El e alcătuit din mai multe spiculețe prinse câte două, față în față, de codița, ce le poartă pe toate. Fiecare spiculeț e o floare, ce cu vremea leagă și se preface în bob de grâu. Din grâu a ieșit tot grâu; dar dintr'un singur bob munca omenească, binecuvântată de Dumnezeu, a scos însutit!

104. Ariciul.

Lică, un băiețel de vre-o șase ani, alergă într'o zi prin grădină. Deodată el se opri pe loc și începù să cheme pe Mitică, frate-său mai mare:

— „Nene! nene! uite colea, ce minge mare neagră și cu țepi! Cine o fi aruncat-o la noi?”

Mitică se apropie; se uită și zise:

Nu e minge, puiule! E un dobitoc viu: Vezi în loc de păr, el are ghimpi pe toată spinarea. E un *ariciu!*

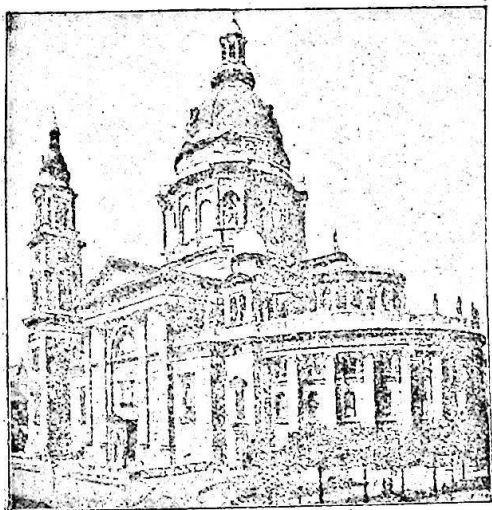
„Știi tu ce face el cu ghippii? Când simte vre-o primejdie, îndată se face ghem; se strânge cocoloș. Atunci nimenea nu poate să-l apuce nici cu mâna nici cu botul. Astfel se apără el de dușmani.

„Ariciul e mic și burdușit ca un purceluș; are un botișor ascuțit; niște ochișori foarte vii; niște

urechiiușe mici de tot și patru lăbuțe scurticele. El umblă iute prin păduri și prin grădini; îi place să roază poame și semințe. Când găsește ouă în cuiburi, el le sparge și le soarbe ; iar când se pogoară prin gropi și prin pivnițe, el ucide șerpi, și șoareci, și îi mânâncă.

105. Budapest.

Budapest e capitala patriei noastre. Are o situație (loc) atât de minunată, încât îi uimește și pe străini prin frumuseța sa. Ea se estinde pe amândouă malurile Dunării. În dreapta, pe partea colinoasă, e Buda ; în stânga pe șes e Pest-a. Pe culmea dealului Várhegy veghiază mărețul *palat regal*. Lângă el se ridică dealul Gellért, de pe care privind ți se desfătează ochiul în nemărginita Câmpie a Ungariei (Alföld). Peste Duna (Dunăre) duc cinci poduri, iar dealungul amânduori țărături sunt înșiruite numai

palate. În mijlocul fluviului se ridică mândră ca o adevărată grădină din povești, insula Margareta. Cătu-i ziuca de lungă mișună pe Dunăre încoace și încolo vapoare și vapoare.

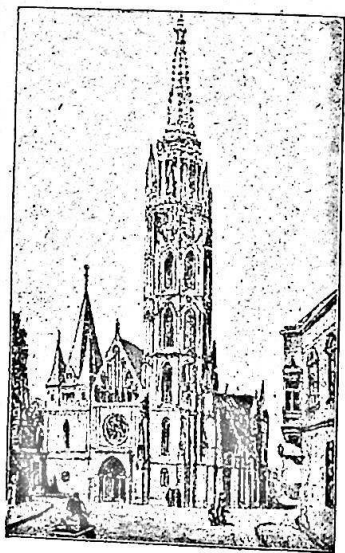
Dar încă, dacă privim Buda-
pesta seara. Ce

vedere minunată! Felinarele de pe țărături se contopesc cu cele de pe pod, și frângându-se 'n oglinda întunecată a Dunării, apar îndoite. Iar felinarele de pe dealurile din Buda par niște stele somnoroase.

Cu mult mai măreață e Budapesta privind-o de pe coasta de răsărit a dealului Sváb. Dealuri și livezi verzi încunjură orașul. Dintre marea de edificii se ridică falnică biserica Sf. Ștefan ; ce par'că domnește întreaga întindere.

Dar nu numai pentru situația sa e renumită Budapesta. Are o mulțime de așezăminte publice, ca școli cari de cari mai frumoase și alte societăți de știință, apoi spitale, muzee, biserici și alte multe edificii publice, cari servesc parte pentru binele orașului, parte pentru binele țării întregi. În timpul din urmă s'a edificat bazilica Sf. Ștefan.

Tot ce are Budapesta azi, are numai de 40 de ani încoaci. În răstimpul ăsta a ajuns oraș puternic, avut și maghiar. E într'adevăr de admirat înflorirea asta atât de grabnică.

Pe bulevardele (străzile) ei șerpuesc neîncetat tranvaie electrice. Pretutindene e fierbere. Cea mai frumoasă stradă e calea Andrásy dreaptă și lungă de $3\frac{1}{2}$ km. Duce de-a dreptul în grădina „Városliget”. Tramvaie înzădar am căutat aici, căci nu se văd. Umblă pe sub pământ, ca într'un tunel. Nicăiri nu află părăche zidiri ale acestora.

Tot pe atât de măreț e și palatul regal din Buda, apoi renovata biserică a lui Matia, care e de o măreție deosebită. Pe piețe pretutindeni veghiază statui de ale o amenilor de seamă. Edificiile vechi dispar zi de zi, ca altele noi, frumoase și 'ncăpătoare să le ia locul. În locul piețelor vechi azi sunt edificii mare, hale unde se țin târgurile. Trenurile sosesc și pornesc fără alinare, iar rețelele electricelor au ferecat aproape toate drumurile Budapest-ei. E frumoasă Budapesta, e o adevărată mândrie a țării.

Ghicitori și snoave.

106. Ghicitori.

Zece strâng, patru plâng. (Mulsul vacii)..

*Sus bat tobele,
Jos cad negurile.* (Măcinatul)..

*Am un bordeiu
Plin de viței:
Pân nu spargi bordeiul
Nu se văd viței.* (Dovleacul)..

*Rașca, prașca,
S'ar suî la cer,
Dar n'are scară.* (Fasolea)..

*Trece moșul peste gard
Și rămâne spânzurat.* (Bostanul)..

107. Țiganul și ceapa.

Un Țigan odată a intrat să fure,

Când iată stăpânul în mâni c'o secure!

— „Ce cauți Țigane“, îi zice, „'n grădină?“

— „M'a aruncat vântul. Nu sunt eu de vină“.

— „Te-a aruncat vântul?“

„Dar ce caută ghiara-ți înfiptă în ceapă?“

— „M'apucai de dânsa, să nu mă ia vântul“.

— „De geaba Țigane, nu ți-ai găsit sfântul!“

„Dacă e așa dar, de ce-ți umpluși traista?“

— „Apoi Românică, vezi asta e asta!“

Cuprinsul materiei.

Anul al treilea.

I. Istorioare morale.

	Pag.
1. Împărate ceresc	1
2. O soră, care se jertfește pentru fratele ei mai mic, după I. Popeia	1
3. Hai la școală,*) după Gârbovicean	2
4. O judecată dreaptă, după Gârbovicean	2
5. Urmările beției și leneviei, după Gârbovicean	3
6. Rugăciune	4
7. Iubirea de Patrie	4
8. Vie împărăția ta, după Gârbovicean	5
9. Calul furat, după P. Dulfu	6
10. Apa care arde, după Ciorănescu	7
11. Zile de toamnă,*de Gheorghe Coșbuc	7
12. Cum să-ți fiu recunoscător ? după I. Popeia	8
13. Împăratul Constantin, după I. Popeia	8
14. Patria	9
15. Patria,* de P. Dulfu	9
16. Solomon, după Ciorănescu	10
17. Nu te jucă cu focul, după Dima—Coșbuc	11
18. Hoțul cel fioros, după P. Dulfu	12
19. Nicu,* de P. Dulfu	13
20. Primirea legii, după G. Stoinescu	13
21. Eu nu pot să mint, după P. Dulfu	14
22. Moșierul și vrăbiile, după Dima—Coșbuc	15

*) Bucățile însemnate cu steluță sunt poeziile.

	Pag
23. Bătrânul și copiii,* de P. Dulfu	15
24. Șoarecele și broasca, după Al. Odobescu	16
25. Să nu-ți bați joc de săraci, după Coșbuc—Dima	17
26. Fericiți sunt cei ce cred,* de Iulia Hașdeu	17
27. Credințe deșarte, după G. Lazar	18
28. Cinstea răsplătită, după Coșbuc—Dima	19
29. Urmările lăcomiei, după P. Dulfu	19
30. Iov, după Ciorănescu	20
31. Rugăciunea copilului,* după Șcraba	22
32. Trimisul-lui Dumnezeu, după P. Gârbovicean	22
33. Copilul curajos, după Coșbuc—Dima	23
34. Pacea vulpii, după Ciorănescu	24
35. Copilul nesupus, după P. Dulfu	25
36. Dreptate,* de I. Heliad Rădulescu	25
37. Șoarecele și broasca, după Coșbuc—Dima	26
38. Floarea prețioasă, după Șcraba	26
39. Cocorul înțelept, după Coșbuc—Dima	27
40. Steagul, prelucrare după Ed. de Amicis	27
41. Nașterea Domnului nostru Isus Hristos, după Cio- rănescu	28
42. Moș Crăciun,* de O. Goga	29
43. Cuiul de potcoavă, după P. Dulfu	30
44. Lupul și barza, după Coșbuc—Dima	31
45. Păianjenul și melcul*	32
46. Ursul și albinele, după Șcraba	32
47. Fuga la Egipt, după Ciorănescu	33
48. Nu chinuiți animalele, după Șcraba	35
49. Vânătorul* de Gheorge Coșbuc	35
50. Băiatul cinstit, după P. Dulfu	36
51. Botezul Domnului Isus Hristos, după Coșbuc—Dima	37
52. Ispita, după Ciorănescu	37
53. Fetița murdară, după Șcraba	38
54. Sfaturi înțelepte,* de Anton Pan	39
55. Pedepsa după Șcraba	40

	Pag.
56. Povești,* de Ecaterina Pitiș	41
57. Fiți buni cu animalele, după Coșbuc—Dima	41
58. Puterea rugăciunii, după Coșbuc—Dima	42
59. Aproape este Domnul*, de George Coșbuc	43
60. Pierirea trupului	43

II. Povești, mituri și legende.

61. Mama și fetița, de Elena Sevastos	44
62. Licuriciul, de S. Fl. Marian	45
63. Noaptea Crăciunului*, de Gheorghe Coșbuc	47
64. Caraimanul, de Carmen Sylva	48
65. Greerul, de S. Fl. Marian	50
66. Sântul Ladislau	51
67. Cum a ajuns ochiul boului împărat al pasărilor, după S. Fl. Marian	52
68. Soldații*, de P. Dulfu	53
69. Modestia privighitorii, de G. A. Dima	54
70. Gârgărițele, de S. Fl. Marian	54

III. Comuna și hotarul.

71. Comuna	56
72. Mi-e dor de satul meu!, de P. Dulfu	57
73. Strada, după Coșbuc-Dima	58
74. Drumuri și șosele, după Coșbuc-Dima	58
75. Seara*, de O. Goga	60
76. Căi de comunicațiune, după Șcraba	60
77. Râul, balta, lacul și mlaștina, după G. Costescu . .	61
78. Stufișul, după G. N. Costescu	62
79. Câmpul, după Șcraba	62
80. Lunca și crângul, după Șcraba	63
81. Șesul și munții, după Coșbuc-Dima	64
82. Pădurea	65
83. Orașul verde*, de G. Coșbuc	66
84. Orașul, după Coșbuc-Dima	67
85. La târg, după Ciorănescu	68

IV. Icoane din natură, descrieri.

86	Corpul omenesc	71
87.	Văzul	72
88.	Auzul	73
89.	Dumnezeu veghiază,* de G. Coșbuc	74
90.	Gustul și mirosul	74
91.	Pipăitul. Simțirile	75
92.	Vine ploaia*, de G. Coșbuc	75
93.	Animalele folositoare câmpului: liliacul, ariciul și cârțița, după Șcraba	76
94.	Calul	77
95.	Paștile*, de Gheorghe Coșbuc	79
96.	Mărul	80
97.	Vaca	81
98.	Vulpea	81
99.	Vulpea în livadă*, de A. Donici	83
100.	Cucul	83
101.	Barza sau cocostârcul	85
102.	Cum să știu ajută pasărilor? de I. Ciocârlan.	86
103.	Istoria unui spic de grâu	87
104.	Ariciul	88
105.	Budapest	89
106.	Ghicitori	91
107.	Țiganul și ceapa	92

